

Muusikaaleht

Laulupidude-päevade
ERINUMBER

№. 5/6

Mai - Juuni

1936

Sobiva materjali suverieetuseks leiate

^A/_S **TEKLA**

RIIDEKAUPLUSEST

Tallinn, S. Karja 15
Tallinn, Pärnu m. 6 (Valli 10)
Haapsalu, Ehte 2
Kuresaare, Kauba 2
Mustvee, Tartu 15
Narva, Peetri pl. 2

Petseri, Kaubarida 6/7
Pärnu, Vee ja Pika t. nurgal
Rakvere, Turuplats
Valga, Kesk 14
Viljandi, Tartu 6-a
Võru, Jüri 5-a

Jälgige meie vaateakende uudisväljapanekuid.

*Teie ei leia kusagilt nii
suurt väljavalikut kui meilt*

raamatute
koolitarvete
kirjutusmaterjalide ja
paberikaupade

*alalt. Sest seisab ju meie ladudes üle
3000 eriliigi kaupu. Sääljuures püüame
teenida alati vastutulelikult ja rahul-
dada Teid hinnaväärse kaubaga.*

K-ü.

„Rahvaülikooli“

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplused
TALINNAS

Harju 48, oma majas, tel. 444-39, 444-37
Jaani 6, pangamajas, tel. 446-67, 446-66

Soodsaim ostukoht õpilasile.

^U/_U „EMLO“

Tallinn, Pikk t. 17. Tel. 431-08

Kõrges häduses

Konjakid,
liköörid,
napsid,
viskid.

Uudis!

Karaviniides:

„Kirsiliköör“
„Mandariin“

Saadaval igas viinakaupluses
ja restoranis kogu Eestis.

Muusikaleht

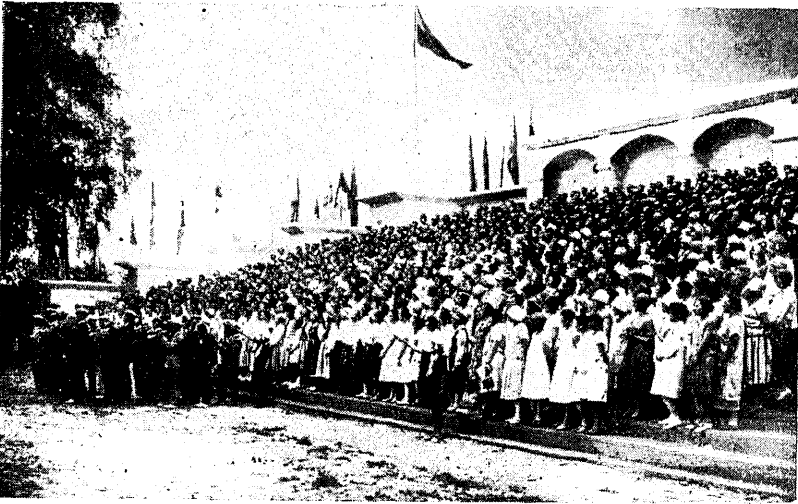
Ed. Oja

Muusika on üks neist vähestest aladest, mille õppimisele asutakse peamiselt armastusest asja enese vastu. Vaevalt oleks usutav, et keegi end puhtpraktilistel kaalutlustel rakendaks sellisele raskele, eeldusi ning püsivust nõudvale alale. Muusika õppimisele peab asuma juba varakult noorusaastates, mil lapsel pole veel aimugi elukutse tähendusest ning raskustest, mida inimesel iseseisvasse ellu astudes enesega tahtmatult tuleb võtta kaasa. Ent siin peaksid vanemad olema vägagi ettevaatlikud. Ei tohiks lapsel teha takistusi põhimõttelistel motiividel, samuti kui pole sobiv anda järele lapse soovidele tarviliste eelduste puudumisel. Hädavajaline säärasest juhtudel on asjatundjate arvamine. Oleks kõigiti soovitatav, kui meie muusikakoolide juures töötaksid mingisugused nõuandepunktid, kelle poole ka võiksid pöörduda need, kes väga mitmesugustel põhjustel eraõpetajate juures peavad algama õpinguid. Olukord sunnib äraelamiseks kasutama kõiki võimalikke vahendeid. Pole siis ka ime, kui paljud, kes vähegi valitsevad mõnd instrumenti, katsumad elatada end tunniandmisega. Iseenesest on see ju väga ilus, kuna põhimõtteliselt on tegu muusikakultuuri levitamisega. Et aga seejuures väga sageli patustatakse õpilase võimete suhtes, hinnates viimaseid üle puht-egoistlikel kaalutlusil, osutub väärnähteks, mille kõrvaldamiseks peaks astuma tõsisid samme. Võib julgesti ütelda, et pettumine ühelgi alal pole nii raske kui just kunstis, eriti aga muu-

Muusika elukutsena I. Kutsevalik

sikas, kuna viimane nõuab kõige rohkem pingutust ja püsivust juba tehnika omandamisel, rääkimata kriitilise meele väljakujunemisest.

Tulles tagasi eenimetatud nõuande probleemi juure, ei saa jätta mainimata ka sellega seoses olevaid raskusi. Lapse muusikaliste võimete kindlaksmääramine pole kaugeltki nii lihtne, kui seda arvatakse tavaliselt. Leidub lapsi, kes muusika õppimise algamiseks sobivas vanaduses (umbes 7—10 a.) ilmutavad täielist ebamuusikalisust, kuid kelle muusikaline kuulmine mõne aastase töö (isegi algkoolikursuse ulatuses) järele muutub päris vastuvõetavaks. Kuid kuulmisest ükski on vähe. Moodne individuaalpsühholoogia on paljude uurimuste varal suutnud teha kindlaks, et muusikalise närvi arenemist väga sageli soodustavad mitmesugused organite alaväärsused kas südame-, neerude või isegi kõrvariketete näol jne. Samas aga võivad just nimetatud organite rikete tagajärjel tekkinud kompensatsioonid muutuda takistavaks õpilase arenemisele, sest enam kui ükski muu ala nõuab muusika kontsentratsiooni-võimet, mille püsiv ning järjekindel tarvitamine ei jäta mõju avaldamata üldisele tervislikule seisukorrale, eriti aga närvikavale ja haigetele organitele. Arvestades kõiki ülaltoodud asjaolusid, oleks hädatarviline, et laps enne muusika õppimisele asumist vaadataks läbi, mitte ainult asjatundjate muusikute, vaid ka vastava erialalise arsti poolt — ja seda eriti just neil juhtudel, kui muusika

Ülesvõtte Virumaa möödunud laulupeolt: koorid laululaval.

on mõeldud elukutsena. Ja veel enamgi. Igalpool muusikakoolides korraldatakse õpilastele iga õppeaasta lõpul kontrollksamid. Poleks sugugi paha, kui sedasama suudetaks viia läbi ka eraõpilaste juures. Ja kõike mitte seepärast, et eraldada andetuid andekatest, või et esimesele koguni teha takistusi. Mitte seda. Muusika õppimist võib julgesti soovitada igale inimesele, ka neile, kel selleks esi-algu vahest pole kalduvust. Tähtis on vaid, et leiduks keegi suurem ning kõrvalseisev autoriteet, kes teatavate vahemaade tagant selgitaks õpilasele tema võimeid, edasijõudmist ning väljavaadet tulevikku.

Ka muusikakoolides peaks juba varakult õpilasele suudetama teha selgeks kui-võrd ning millises suunas tal on väljavaadet tuleviku jaoks. Tavaliselt iga õpilane, kes on suutnud ületada esimesed tehnilised raskused, loob endale illusioone tuleviku karjääri näol, seda eriti noorus-aastais, mil inimesel pole veel õiget ettekujutust tõsisest elust ning selle raskustest. Astutakse aga tegelikku ellu, siis enam kui üheksakümnel juhul sajast petutatakse kindlasti, ja nagu eespool mainitud, see pettumine on raske.

Oleks hää, kui neid õpilasi, kellest pole loota esmajärgulisi jõude, juba varakult suudetaks informeerida praegusaja suu-rest konkurentsist ning publiku ülekoormatud kandejõust. Kasu, mis sellega saavutatakse, on väga mitmekülgne. Õpilasel on võimalus end paralleelselt muusika õppimisega rakendada mõne praktilisema elukutse õppimisele, ning publik ei tarvitse tunda piinlikkust nõrkade kunstnike pärast. Ei suuda aga kool parajal ajal õpilasele teha selgeks tema võimeid, siis teeb seda hiljem avalik arvamine, ja see on neil juhtudel juba mitu korda raskem. Oma kodulinna käest-kätte müüdüd pääsmete varal võib ju ennast ning ka kuulajaskonda mõni aeg petta, kuid varem-hiljem tuleb töö ikkagi avalikuks.

Kui nüüd kõike seda vaadelda meie seisukohalt, siis peab küll tunnustama, et meie muusikud, eriti orkestrandid, püsivad üldiselt täbaramas seisukorras. Meil on vähe orkestreid ja neiski vähestes on välja kujunenud enam-vähem stabiilne koosseis, kus noored lõpetajad edaspidi vaevalt võivad leida kohta. Kurdetakse juba lihtsa üldharidusliku üleproduktsooni juures, mida siis küll peaks tegema muusikute üleproduktsooni korral. Kui ini-

P. Laja

Eesti muusikakultuuri arendamise põhialused

Tõhusam abinõu iga asja arendamiseks on plaanikindlus. Kompetentsem asutus muusikakultuuri ülevaates on E. K. Heli-kunsti Sihtkapitali Valitsus. Oma koos-olekul 21. detsembril 1935. a. on ta võtnud vastu eesti muusikakultuuri arendamise põhi-alused, mis käsitlevad: 1) muusikalise kasvatuse ja hariduse edendamist noor-soos, 2) muusikalist eriharidust ja õppe-asutisi, 3) loovmuusikat, 4) loovmuusika propagandat, 5) rahva muusikalist kasva-tust, 6) muusikakultuuriliste ettevõtete ja tööde keskendatud juhtimise korraldamist, 7) muusikateadust ja kirjandust, 8) sti-pendiumifondi ja 9) ringhäälingut.

„Muusikalehe” jaanuarikuu numbris on toodud need punktid täpsemalt alajaotu-sega ning Ed. Visnapuu kommentaaridega nende kohta. Nii selgub, et mitmed punktid on varemgi leidnud rakendamist, kuid lisatakse ka uusi mõtteid, mida tuleks teostada. Jääb küsida, kuidas tuleks toi-mida. Selleks lubatagu vaadata missuguste

mene keskkooli lõpetamise järele asub õppima mõnda praktilist ala, siis on see meie oludes vägagi loomulik, kui aga see kes 9—10 aastat rasket tööd ning püsivust on pühendanud muusikale, õpingute lõpul oma suuremaks kurvastuseks peab mine-ma võituspoodi või pagariseliks (juhtumid elust), siis on see juba väärnähe, mille põhjusi tuleb selgitada ja mida tuleb kaht-lemata vältida. Arvan, et kellelgi pole mi-dagi selle vastu, kui üks või teine tööline on muusikalise eriharidusega — küll aga neil endil ja eriti sel juhul, kui neile küllalt varakult poldud tehtud selgeks nende muu-sikalised võimed ning sellega seoses seisev tuleviku karjäär. Suurem protsent kunsti-õpilasist psüühiliselt konstruktsioonilt osutuvad tundeinimesteks, olles seega vas-tuvõtlikumad igasugu eluavaldustele, mida õpetajad vägagi peaksid arvestama.

isikutega, organisatsioonidega ja nähetega tegeleb muusikaelu üldse. Katsume koos-tada vastava tabeli, et saada selgemat pilti.

A. Õpilased.

Eel-koolialised lapsed alg-, kesk-, kut-sekoolide ja gümnaasiumi õpilased. Üli-õpilased. Era-muusikakoolide ja konser-vatooriumi õpilased. Neist õpplasi kõrvalise huviga (muusikakoolides n. n. vabakuula-jad) ja elukutselise sihiga, kelle eesmär-giks on saada: pianistik, organistik, üld-se sooloinstrumentalistiks, dirigendiks, lauljaks, orkestrandiks, heliloojaks, muu-sikateadlaseks, kriitikuks j. m.

B. Õpetajad.

1) Kasvatajad asutistes (konservatoo-rium, muusikakoolid, klaveristudiod, üld-hariduslikud koolid, ülikool) ja eraõpetajad.

2) Teoreetiliste ainete õppejõud, laulu-õpetajad ja instrumentide ning teaduslike ainete õpetajad.

3) Algkursuse (ka eelkursuse) ja „eda-sijõudnute” õpetajad.

4) Eraviisil, konservatooriumides, muu-sikakoolides j. m. v. ettevalmistuse saa-nud õppejõud.

5) Riiklikult tunnustatud eksamineeri-tud ja „sallitavaid” õppejõud.

6) Akadeemilised (professorid, vanemad õpetajad, õpetajad, assistendid, ülikooli dotsent (mitte veel olev), ülikooli muusi-kaõpetaja ja abijõud.

C. Kunstnikud.

1) Tõsised kunstnikud aladel: sümfoo-nia, ooper, kammermuusika, teater, ring-hääling, kontsert jne.

2) Kergesisulise muusika sooritajad: suveorkestris, kohvikus, kihos, tantsulo-kaalis, kabarees, ringhäälingus, tingel-tangelis jne.

3) Kirikumuusikud: organistid, kooriju-hid, lauljad jne.

4) Elukutselised ja dilettandid (kodus mu-sitseerijad).

5) Tsiviil- ja sõjaväemuusikud.

6) Solistid (ka kammer- ja ansambli-muusikud) ja ripenistid (orkestrandid ja eluk. kiriku- ning teatrikooride lauljad).

7) Lauljad ja instrumentalistid.

8) Heliloojad (koorilaulude, instrumen-taaltööde, ooperi, opereti, vaimulike teoste, jne. alalt).

R. TOBIAS.

Autor meeslaulupäeva kavas.

9) Dirigendid: koorijuhid, sümfoonia-, sümfooni- ja salongorkestrite juhatajad, sõjaväe kapelmestrid, teatrite, kinode jne. muusikajuhid.

D. Publikum.

1) Publik kontsertsaalis, teatris, kirikus, kinos, kabarees, kohvikus, suvekuurordis, laulupeol, raadiokuulaja jne.

2) Päälinna-, provintsi- ja maapublik.

E. Kriitika.

1. Elukutselised arvustajad ja kõrvalameti pidajad.

2. Arvustaja ja tema ettevalmistus.

3. Praktiline muusik arvustajana.

4. Haritud muusikatundja, kuid muu elutsegaga.

5. Ajakirjanik kui abikriitik (tihti asjatundmatu).

6. Muusikateadlane.

F. Muusikaga seoses olevad muud ametid.

Noodikirjutajad, noodikogu hoidjad, paljundajad, noodiärid, instrumentide ehitajad ning kauplejad, teksti tõlkijad ja luuletajad, muusika-ajakirja kaastöölised, teatridirektorid, kontserbüroo juhatajad, muusikakoolide asjaajajad, orkestriteenrid jne.

G. Muusikaga seoses olevad ideelised asutised.

Lauljate Liit, Eesti Kutsemuusikute Ühing, Autorikaitse Ühing, Kirikumusika Sekretariaat, Kultuurkapitali Valitsus, Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse juures asuv stipendiumifond (veel mitte olev), Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts, mitmesugused muusikaseltsid, Muusika-

muuseum, metsenaatide kaader, helikunstnike pensioni- ning haigekassad jne.

H. Andmeid.

1. Kui palju on meil muusikainstrumente,
2. raadioaparaate, heliplaate, kinoheliaparaate,
3. kontsertsaale, seltsimaju, kirikuid, kohaseid ruume muusikaõpetamiseks jne. jne.

Eeltoodust näeme kui mitmepalgeline on muusikaelu avaldusvorm. Selles mõttes pakub huvitavat just 6. punkt eesti muusikakultuuri arendamise põhilausestes, mis säeb üles Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse juure teadusliku sekretäri ametisse palkamise, kuna muusikaelu kujundamiseks ja süvendamiseks on nõutav kavakindel ja pidev töö. Sekretäri ülesandeks oleks teostada meie muusikaelu korraldamist õiges suunas ja proportsioonis ning hoolitseda eesti muusikakultuuri põhilauseste elluviimise eest. Pääleselle on tema tegevusena nähtud ette ka Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse helitööde ostude ettevalmistus, kirjastuse korraldamine ja levitamine, kirjastatavate heliteoste toimetamine, vajalise muusikaliteratuuri soetamine, eesti heliteoste sise- ja välispropaganda, muusikateaduslike väljaannete toimetamine jne. Oieti märgib Ed. V., et loetletud funktsioonide täitmine läheb ühele isikule liiga raskeks, kui mitte ülejõu käivaks. Kindel on, et see isik oma vaadetes peab olema elastne ning omama suure taktitunde.

Rahva kultuuri- ja arenemisvõime on tingitud sotsiaalmajanduslikest põhialustest ja kultuuriliste organisatsioonide vaimlisest nõtkusest ja pinevusest. Loodame, et vastavad organid mainitud põhilauseid hindavad. Püütagu olla teadlikud, et mida kõrgemale tõuseb üldine kultuur, seda rohkem on tarvilikud kunstiliselt mõjuvad erutuse ja meeldivuse vahendid, mis peavad meie vaimuolu õilistama, kuid mitte labastama, toorustama või lõdvendama, missugune hädaoht pole sugugi võimatu.

Kultuuri korraldatud seis, sääduslikkus on selle pandiks, et ei juhtu vigu. Eesti muusikakultuuri arenemise põhialused olgu meile sääduseks, käsuks. Helikunst pole mitte omaette nähe, vaid üks osa rahva sotsiaalsest elust. Ta on rahva vaimuelu kajastus, selle peegel. Kasvava

Helindite ettekandetasu küsimus

Lauljate Liidu volikogu oma koosolekul 10. mail s. a. otsustas kustutada Liidu põhikirjast lause, mille järele Liidu liikmed seni olid vabastatud ettekandetasust neilt helindeilt, mis ilmunud Liidu kirjastusel. Selle otsusega on loodud uus olukord aastaid päevakorral püsinnud ettekandetasude küsimuses. Pöördusime sel puhul Liidu abiesimehe härra A. Oina s'e poole, kes meile otsuse motiivide kohta selgitas järgmist.

Helindite ettekandetasu küsimus kerkis meil päevakorrale Autorikaitse Ühingu algatusel paari-kolme aasta eest. Sel ajal meie üldine majanduslik olukord oli võrdlemisi raske, mille tõttu tekitas uue maksu sissesäädmine rohkesti lahkavumusi kooride ja heliloojate vahel. Osaliselt oli see tingitud ka sellest, et vastasutatud Autorikaitse Ühingu asus heliloojate õigusi kaitsma ilma eelkäiva selgitustööta ning arvestamata laimate hulka-de majanduslikku olukorda. Ettekandetasude maksmist juhiti kohe kindlale aastamaksule, selleks määrates üksikettekande, juhusliku tasu normid võrdlemisi kõrged. Et aga aastamaksude korraldamine edenes visalt, siis kooridel tuli üksikettekannete eest tasuda kõrgetena näivaid summasid, mis tekitas nurinat.

Aastate vältel aga on lõõnud läbi aastamaksu, või n.n. paušaallepingu moodus ning praegu selliseid lepinguid on sõlminud Autorikaitse Ühinguga juba ligemale 500 organisatsiooni, seega ligemale kaks

kolmandikku Lauljate Liidu liikmeskonnast.

Praegused paušaallepingu summad on kooridele võrdlemisi jõukohased, tagavad ka Autorikaitse Ühingu kindla tulu ja hõlbustavad tehnilist tööd, mis muide üksikettekannete tasude kasseerimise puhul oleks hulga tülikam ning kulukam.

Sageli arvatakse, et ettekandetasude võimaluse meie loovkunstnikele on annud Berni konventsioon, millega ühinemist olevat teostatud, nägemata ette, milliseid raskusi see meile toob. See arvamus on ekslik. Sääduksliku aluse ettekandetasude nõudmiseks loovkunstnikele andis juba Vene Tsiiviilsaadus, mille vastav lõige meil on maksev mitmekümne aasta ümber. Selle sääduse järele meie autoritel oleks olnud õigus nõuda ettekandetasusid juba enne Maailmasõda. Berni konventsioon korraldab ettekandetasude kasseerimist rahvusvaheliselt. Berni konventsiooni võiksime võrrelda näiteks rahvusvahelise postikorralduse konventsioonidega. Igal maal on postikorralduse kohta maksavad oma säädused, vastavad konventsioonid aga korraldavad neid küsimusi riikide vahel.

Mis puutub Berni konventsioonist tekitavasse raskustesse meie muusikaelus, siis ei ole need nii suured kui see paistab, sest meil välismaa laule kantakse ette võrdlemisi vähe. Neil kooridel aga, kes tasuvad Autorikaitse Ühingu paušaalmaksu, on arvatud selle sisse ka välismaa autorite heliteoste tasu, nii et nende ettekande eest ei tule tasuda uusi makse.

Miks Lauljate Liit seni oli sunnitud otsima kokkuleppeid autoritega, et nad loobuksid oma õigusest ettekandetasule, oli tingitud sellest, et Liit pidi arvestama

üldkultuuriga peab edenema lopsakalt ka muusikakultuur oma mitmepalgelises olekus. Näidakem selleks indu ja arusaamist tegelikus töös kõik, kellesse asi puutub.

Ed. V. lõpetab oma asjaliku ülevaate põhialustest optimistlikult: „Helikunsti Sihtkapitali poolt vastuvõetud põhilased ühes seletustega jätavad mulje õige sihikindlast ning kaalutud tööst. On nähtud asju selge pilguga ja kaugelekuündivalt, püsides teostatavate võimaluste piirides”.

Teostamise võimalused on kindlasti ole-

mas, kui vastavad organid ja isikud suudavad tunda kaasa vastavatele punktidele. Täiel määral teostumine praeguse konjunktuuri juures paistab aga siiski võtvat aastaid. Näiteks ülikooli muusika-õppetool on päevakorral üle 15 aasta, laulutundide suurendamine on esialgu jäetud tähelepanemata, muusikanõuniku küsimusest haridusministeeriumi juures pole midagi kuulda. Kuid loodame, et tulevikus siiski ehk täituvad E. K. Helikunsti Sihtkapitali Valitsuse asjalikud soovid.

A. KAPP.

Autoreid laulupidude kavas

J. AAVIK.

M. HÄRMA.

meie kooride majanduslikku olukorda. Ka ei olnud kerge kustutada L. Liidu põhikirjast vastavat lõiget, mis nägi ette, et L. Liidu poolt kirjastatavad helitööd on liikmeile ettekandetasust vabad.

Tuleb aga märkida, et senine olukord tekitas Liidule suuri raskusi, mis lõpuks muutusid ülesaamatuiks. Laulude kirjutamise eel Liit oli sumnitud pidama autoritega pikki läbirääkimisi, mille juures autorite seisukohti kaitses säädus. Üks osa autoreid jäi kindlaks oma seisukohtadele ning nende laule L. Liit ei saanud üldse enam kirjastada. Sellest tekkis olukord, et Liidu kirjastustegevus hakkas lonkama. Ühtlasi tekkisid lahkarvamused heliloojate vahel. Selle tulemusena aastate vältel mitmedki meie tuntud heliloojad-koorijuhid, kellel Lauljate Liidu organiseerimises on suuri teeneid, hoidusid eemale L. Liidu tegevusest.

Lauljate Liidu tegevus aga peab arene-ma kooride ja heliloojate koostööl. Igatahes heliloojate ja kooride vahel ettekandetasudest tekkinud lahkarvamus ei tulnud kasuks L. Liidu tööle.

Eri-lised raskused kerkisid aga üles XI üldlauupeo kava koostamisel. Üldlauu-pidu on säärane suurejooneline üldrahvus-lik üritus, et selle puhul peab olema esitatud meie parim nii ettekande kui heli-tööde poolest. Seni kestnud olukorra juu-

res aga oleks võinud võtta laulupeo kavva nende autorite laule, kes loobuvad ettekandetasust.

Enne L. Liidu põhikirja vastava lõike kustutamist Liidu juhatus astus ühenduse Autorikaitse Ühinguga, et leppida kokku ettekandetasude paušaalsummade normide suhtes. Saavutatud kokkuleppe järele Autorikaitse Ühing tagab L. Liidu liikmeile-kooridele aastamaksudena kümne aasta jooksul järgmised normid: laulukooridele maal 3 krooni, laulukooridele linnades 5—20 krooni kokkuleppel, puhkpillikooridele kuni 20 mängijaga 3 krooni, üle 20 mängijaga 5 krooni.

Need normid meie praeguse majandusliku olukorra juures ei võiks tunduda ülesaamatult kõrgetena. Iga elujõuline maaselts peab suutma tasuda aastas 3 krooni. Kui aga kooridel tekivad erakordsed majanduslikud raskused, siis Autorikaitse Ühing on lubanud neid arvestada.

Peab sellega harjuma, et ka helilooming on tegevus, mis peab end vähemalt tasuma selgi määral, et see üldse oleks võimalik, rääkimata loominguväärsest tasust, sest näiteks, tehnika ja ärialal on Eestis vaimutöö hulga tasuvam kui kunstialal, millise ebaõige vahekorra jõukohase parandamise vastu põhimõttelikult ei tohitaks vaielda.

Meeslaulupäevaks

Eestlane on laulurahvas. Ikka on tema laulnud. Lauluga on tema väljendanud oma rõõmu ja kurbust. Laul on temal kõlanud heitlusel elu ja surma pääle, nagu langesvääri sõjast; laul on temal ka kuulutanud leina küll omaste surma puhul, küll kodumaa rasketel hetkedel. IV ülemaalisel meestlaulupäeval kõlab üle maa kogunenud eesti meeste laul. Tahaks, et see laul kõlaks üle Eesti piiride kaugele suurte rahvaste kõrvu. Tahaks, et ta kuulutaks, kuidas üks väike sitke rahvas oma olemasolu eest võib võidelda, tahaks et ta kuulutaks, et kuigi arvult väikene, vaimult siiski võrdne suurtele, on eesti mees ka võrdne liige rahvaste peres. Aga pääasi, süvendagu ta meie oma kodus ühistunnet, et kuulume ühte eesti perre, kes nüikaua ikka oma kodus on peremees, kuni temas valitseb üksmeel. Selleks laulupäeval õnn kaasa!

Tallinnas, juunil 1936.

J. SOOTS.

Tallinna linnapääl, IV ülemaalise meeslaulupäeva aukupatrioon.

IV ülemaalise meeslaulupäeva puhuks

Eesti Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni korraldusel toimuv järjekordne IV meeslaulupäev selle kuu lõpul (28 VI) eraldub endistest meeslaulupäevadest sellega, et nüüd laulukoorid ei lepi ainult ühise lauluga ja selle hinnanguga, vaid tahavad näidata oma edenemist ja võimeid üksikult ning selle eest saada eritunnustust, pannes proovile-katsele oma võimed võrreldes teiste kooridega. Võistluslaulmine on ammu laulupidudest jäänud ära. Esimesel laulupeol, millest võtsid osa ainult meeskoorid, äratas „võidulaul“ suurt huvi nii publiku kui lauljate hulgas. Käesoleval meeslaulupäeval on loota sedasama. Juba praegu on lauljate keskel „sagimist“ mõtete kallal, kes peaks küll saama esimese auhinna, kas „meie“ või „nende“ mehed. Kõik on julged ja lähevad välja selles lootuses, et laul peab kõlama hästi. — Ta kõlab ka hästi; sellest annavad tunnistust eelproovid mis senini on annud väga häid tagajärgi, näidates meie koorilaulu kunstilise taseme suurt tõusu. Meeskooride Sektsiooni koorid on oma ülesande võtnud tõsiselt. Sin ei tarvitse pida silmas ainult suuremaid koore, vaid ka vähemaarvilised koorid tegutsevad täie jõuga ja täielise innuga, püüdes ennast karakindlalt kasvata ja ning harida laulust tõsiselt arusaami-

J. SIMM.

seks ja tõlgitsemiseks. Ka lauljate häälekultuuri alal on laulukoorid teinud palju edusamme, mis ühes koori üldise muusikalise arenemisega annab võimalusi kanda väärikalt ette raskemaid ja muusikapäraseid helitöid. Mõningaid aastaid tagasi oli sagedasti lauljate ringis kuulda kurtmisi ja kaebusi laulude ning nende valiku üle kas laulude raskuse või lihtsuse mitterealepärase mõttes. Nüüd kuulub harva sääraseid hääli. Kuigi neid on, siis juhtub ka õige pisikesed arusaamatuse tõttu, mis ennast kergesti annab selgitada ja lubab tulla ühise arusaamise teele.

Juubelitähtaegu meeslaulupäeva puhul

E. AAV.

Üldjuht meeslaulupäeval ja Virumaa laulupeol, autor kavades.

Eesti esimestest laulupidudest on säilinud traditsioon, et neid pidusid seoti mõne sündmuse mälestamisega. Enamasti nende juubelitega mälestati mõnda tähtsat sündmust rahva elust, nagu talurahva vabastamist, aga tuletati ka meele riigivalitsetja perekonnaelu sündmusi, nagu keisri ametijuubeleid, tema hõbepulmi jne.

Veneaegsed juubelite korraldamised olid päämiselt küll tingitud taktilisest võttest, sel teel loodeti peole hõlpsamini saada luba. Aga meie omariikluse päevilgi pole laulupeod täiesti vabad juubelisülitidest. Nõnda on meil üldlaulupeod sattunud ühte Eesti iseseisvuse viisaastataga, ja järgneva laulupeo puhul 1938. aastal kavatsetakse vist küll väljapaistvamalt rõhutada Vabariigi 20-aastast kestvust. Maakondlikel laulupidudel on mõnigi kord märgitud kohalike sündmuste tähtpäevi. Nõnda, näiteks, korraldati Haapsalus üks laulupidu just sääse supelusatise 100-aastase kestvuse mälestamiseks.

Mis puutub tänavusse meeslaulupäeva, siis pole selle korraldamisel peetud silmas mingeid juubeleid. Ainult see aeg on kohaldatud Tallinnas peetavale Soome-Ugri hõimukongressile, et nii mitmekesistada mainitud kongressi kavat.

Ometi leidub eesti rahva ja eesti laulu ajaloo terve rida sündmusi, millistest tänavu aastal möödunud ümmargune arv aastaid ja mida sellepärast võiks märkida juubelitena.

Kõige päält möödus tänavu 120 aastat end. Eestimaa kubermangu talurahva vabastamisest. 20 aasta eest, s. o. 1916., pühitseti seda sündmust Tallinnas pidulikult.

Seni olevail andmeil, mida pole lükatud ümber, asutati 100 aasta eest — 1836. aastal — Põitsamaal esimene laulukoor. Nii võiksime tänavu märkida Põitsamaa koorilaulu 100-aastast juubelit.

50 aasta eest — 1886. aastal — peeti esimene Tallinna laulupidu, mille nimetus ja ulatus vastab umbes meie praeguste maakondlike laulupidude mõistele.

40 aasta eest (1896) oli Tallinna kuues üldlaulupidu.

30 aasta eest (1906) avati Tartus „Vanemuises“ esimene eesti elukutseline teater.

Ja 20 aastat möödus tänavu eesti meeslaulu taaselustamisest Tallinna Meeslaulu Seltsi asutamisega.

Nii, et kui meie küll tänavust meeslaulupäeva ei seo ühegi tähtpäevaga, näeme eeltoodust, et tänavu on siiski mitmekordne juubeliaasta.

J. Reintalu.

Neljas kord on Meeskooride Sektsioonil anda märki oma tegevusest. Seniste kogemuste järele on sektsiooni eri- ja masskoorid esinemisel pakkunud häid tagajärgi ning annud rohkesti tõeget ja edu meie meeskooride arenemise teel, mis on julgustanud paljuid koore tänavusel laulupäeval juba „astuda võistlusele“. Võistlejatel kooridel on palju raskusi ja südikat tööd, kuid nagu mitmelt poolt kuulda, lähevad koorid

häämeelega oma „jõudu katsuma“. Selleks jõudu kaasa!

Sektsiooni juhatus võib sektsiooni kuuluvate kooride senise tööga olla rahul ja loota, et ka käesoleva aasta meeslaulupäeval kooride esinemine leiab väärikat tunnustust.

Juhan Simm,

IV meeslaulupäeva üldjuht.

Miks on

„Päevaleht“

suurim Eesti ajaleht?

Sest „PÄEVALEHT“ on juba enne Eesti iseseisvust julgustanud Eesti rahva eneseteadvust ning virgutanud teda oarema tuleviku poole.

„PÄEVALEHE“ suur objektiivsus, suurte elutõdede õieti mõistmine ja eestluse ideaalidest kinnipidamine teevad ta kõigi poolt kõrgesti hinnatavaks.

„PÄEVALEHE“ töötamise, tööpakkumise, ostu, müügi jne. kuulutused, mis eriti huvitavad laiu hulki kõigist ringkonnist, väljendavad elavalt ja iseloomustavalt mitmekesise ja rohkearvulise kuulutajaskonna soove ja nõudeid.

Miks just „Päevalehes“ kuulutamine tasub end mitmekordselt?

Sest „PÄEVALEHT“ on kõige suurema levikuga ajaleht kodumaal ning tema lugejaskonna suur mitmekesisus kindlustab kuulutuste kasuliku mõju kõikidesse ringkondadesse.

Seepärast on ka arusaadav, et äri- ja tööstusringkonnad kaupade turustamisel kasutavad esmajärjekorras just

„Päevalehte“

EESTI
KIVIÕLI A.-Ü.

SUURIM
ÕLITÖÖSTUS
EESTIS

TEHASED: Kiviõlis
MÜÜGIBÜROO:
Tallinn, Pärnu mnt. 10

Ü. K. EESTI RAHVAPANK

TALLINN, S. KARJA 19. TELEF. 425-55

Toimetab kõiki panga operatsioone nii liikmetega kui ka võõrastega.

Ostab ja müüb välisraha ja igasuguseid kindla-
protsendilisi väärtpabereid.

Reserveeritud

Kõiki hooaja kodu- ja välismaa
riidekaupu suures valikus

soovitab

H.GUTKIN
INGLIS MAGASIN
TALLINN, VIRU 4
POSTKAST 273 • TEL. 634-44

VII Virumaa laulupäeva puhuks

Oodatakse mõjuvat ja vägevat Viru viisi. See on imet teinud. On ju meie iseseisvus võidetud kätte lauluga ja kangelasliku vabadussõjaga. Lauluga loodi rahvustunne, rahvustunne kasvatas kangelasmeelt ja sellega võideti kätte vabadus.

Neis mõlemas on Virumaa lõõnud kaasa oma ajaloolise kuulsuse kohaselt. Juba esimesest laulupeost saadik on Virumaa pojad ja tütreid oma energiliste koorijuhtide all meie laulupidude kaastegelastena kasvatanud rahvustlikku vaimu.

Elades üle Vabadussõja suuremad raskused, nagu aastasadade jooksul varemalt on kannatatud idast, läänest ja lõunast sissetungijate sõjalaste rüüstamise all, hindavad virulased mõlemaid võidutegevusi, laulu ja kangelaslikke tegusid. Laulu ollakse alati valmis kuulama. Sellele jääb ilusaid ja õilsaid ülesandeid ka kättevõidetud vabaduses: ülendada ja kooskõlastada, kinnitada lootust ja usku parema ja ilusama tuleviku jaoks.

Seda teeb vägev Viru viis. Sellepärast oodatakse Virumaa VII. laulupidu, oodatakse Virumaa lauljaid ja mängijaid, kes lühikesel iseseisvuse aja jooksul juba kuus korda oma suure ülesande täitmiseks on sõitnud kokku ning laulnud mõjuvalt ja vägevalt.

H. AVIKSOO.

Olge teie, Virumaa lauljad ja mängijad ja külaliskoorid, tervitatud VII. Virumaa laulupeo puhul. Teid ootab Rakvere 4. ja 5. juulil, teid ootavad virulased ja loodetavasti paljud teised eesti laulu mõju hindajad kaugemalt Rakverre laulupeole sõitjad.

VII Virumaa laulupeo peatoimkonna esimees

H. Aviksoo.

VII Virumaa laulupidu Rakveres, 5. juulil 1936

VII Virumaa laulupeo eeltööd algasid juba 1934. a. sügisel, mil astuti läbirääkimistesse ELL Sakalamaa osakonnaga ühise kava koostamiseks. Lõplikult valmis laulupeo kava 1935. a. kevadeks, kusjuures segakooridele määrati 13 laulu, meeskooridele 4 laulu ja pasunakooridele 5 pala. Laulupeo üldjuhtideks valiti Tuudur Vettik, Ernst Raatma, Evald Aav ja Julius Vaks.

Tegelaste ülesandmine lõppes 1. detsembril 1935. a., mille järele 8. detsembril korraldati Rakveres instrueerimise koosolek laulukoori juhtidele ning 19. aprillil 1936. a. pasunakoori juhtidele. Eelproove korraldati 11 ringkonnas, kaks proovi igas ringkonnas. Üldse võtavad laulupeost osa 77 segakoori 2096 lauljaga, 9 meeskoori 268 lauljaga ja 20

pasunakoori 348 mängijaga, kokku 106 koori 2712 tegelasega.

Et laulupidu oleks ka tehniliselt hästi korraldatud, selleks kutsus laulupeo korraldaja ELL Virumaa Osakond kõiki Rakvere asutisi ja seltskondlikke organisatsioone aitama kaasa Virumaa laulurahva suurettevõtte läbiviimiseks. Asutiste ja organisatsioonide esindajate koosolekul moodustati järgmised eritoimkonnad: 1) ehitustoimkond, juhataja A. Raba, 2) korteritoimkond, juhataja Veld. Tartu, 3) informatsiooni toimkond, juh. H. Sirelpuu, 4) kassatoimkond, juh. J. Oksenberg, 5) korra- ja liiklemise toimkond, juh. kapt. M. Väli, 6) peomärkide müügi toimkond, juh. H. Linsi, 7) büroo, juh. J. Nigol. Eritoimkondade juhatajad moodustavad laulupeo peatoimkonna,

E. RAATMA.

Üldjuht Virumaa laulupeol.

mille koosseisu kuuluvad veel üldkooride juht E. Raatma ja laulupeo auproosiidium järgmises koosseisus: Viru Aj. Maavalitsuse esimees K. Pajos, Rakvere linnapääd H. Aviksoo, I diviisi ülem kindral J. Kruus, Viru Maleva päälük kol. G. Vaher, Viru-Järva prefekt M. Tang, Ringkonnakohtu esimees Ü. Vaht.

rik ja Rakvere raudteejaama ülem M. Kanter.

Laulupidu korraldatakse 5. juulil Rakveres „Rahvaaias“, kuhu ehitatakse ajutine laululava insener H. Kukkur'i poolt valmistatud projekti järele. Tegelased kogunevad Rakverre 4. juulil kella kaheks. Pääle pääproovi korraldatakse samal päeval laulupeo platsil erikontsert, mis määratud pääasjalikult laulupeo tegelastele ja kus esinevad ettekannetega Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakoor T. Vettiku juhatusel, Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi segakoor E. Raatma juhatusel, Tallinna meeskoor „Eesti Laulumehed“ E. Aava juhatusel, Narva Meestelaulu Seltsi meeskoor K. Maasika juhatusel ja I diviisi orkester H. Lindjärve juhatusel.

Üldiselt on laulupeo eeltööd arenenud hoogsalt. Nagu eelproovidel selgunud, püsivad koorid suure innu ja armastusega töö juures, mistõttu ettekannetele laulupeol võib ennustada hääd kordaminekut. Kuna sama agaralt tegutsevad ka laulupeo eritoimkonnad, siis ei tohiks ka laulupeo üldkorralduses ette tulla suuremaid vääratusi. Nõnda võib loota, et VII Virumaa laulupidu kõigiti õnnestub, tasudes suure vaeva, mida laulu- ja pasunakoovid näinud laulupeole ettevalmistumisel.

Kõla võimsasti, Viru viisi!

Linnulennulisi märkeid

Viru muusikaelu arengust

T. VETTIK.

Üldjuht Virumaa laulupeol, autor laulupidude-päevade kavades.

Heites pilku eesti rahva ajaloo veergudele, näeme, et meil on tulnud teha läbi suuri heitlusi selleks, et jõuda välja neist murrangutest ja raskustest, mida võoras võim ja vaim jättis meie rahva hingeelule. Need heitlused on olnud suuremalt jaolt kõik võimalised jõukogumised, täis tuld ja hoogu vabaduse poole. Ka laul ja muusika olid meie esivanematele nendeks kultuuriühikuteks, mille najal ajasime end vaimliselt sirgu, jõudes läbi verevalamiste riikliku iseseisvuseni, ühes sellega aga ka maailma haritlasrahvaste liiki. Seega peame jälgides meie rahva vaimlist arenemiskäiku, peatuma ka laulupidude kui suurimate rahvapühade juures, andes neile suure ajaloolise väärtuse.

Muusikakultuuri edasiviimiseks ja selle lähemale toomiseks oleme hakanud üldlaulupidude kõrval korraldama ka maakondlikke laulupidusid ja lähema

Rakvere Rahvamaja ja Haridusseltsi segakoor: keskel ees juhataja E. Raatma.

ümbruskonna laulupäevi suuremates keskustes.

Käesoleval kuul laulis Sakala, eeloleva alul Viru. Lubatagu käesolevas märkida lühidalt tähtsamaid momente Viru muusikaelu arengust.

Esimeseks organiseeritud sammuks Viru muusikalises kasvatuses võiksime nimetada korraldust 1650. a., mil Rootsi valitsuse nõudel Virumaal säeti ametisse iga kiriku juure köster, kellele ülesandeks tehti ka rahvale laulu õpetamine. Kui 1868 teo-orjus kaotati, oli nähtav edu päälle majandusehu arengu ka laulu ja muusika alal.

1832. a. asutas Simuna kog. noor köster V. Normann laulukoori, mis oli seemneks ka teiste laulukooride tekkimisel.

Nii näeme, et esimesel laulupeol a. 1869 esinesid ka Virumaa laulukoorid, neist Jõhvi koor tõi 3-da auhinnana kaasa vasekirjas trükitud autunnistuse.

Teisel laulupeol 10 a. hiljem oli Virumaa oma 7 kooriga 2. kohal (kooride arvu poolest).

Neiljandal laulupeol a. 1891 sai Iisaku mängukoor esimese auhinna, Jõhvi mängukoor kolmanda, erilist kiitust pälvis Simuna-Pudivere laulukoor. Ka viiendal laulupeol ei jäänud virulased vaeslapse ossa, kuna Tudulinna mängukoor sai 3-da auhinna ja Iisaku ning Simuna segakoorid esinesid kiidetavalt. Kuuendal laulu-

peol 1896. a. sai 2-se auhinna jällegi Jõhvi mängukoor.

Nagu teistel kultuuri-aladel, nii ka laulus ja muusikas tekkisid erksamate tegelaste eestvõttel ja algatusel rahvuslikku tuld kandvad kolded, kust virgutati kaugemaidki nurki. (Iisakus köster R. Hansen, Toilas A. Siimon, K.-Mallas J. Tiitso, V.-Maarjas J. Liiv, J. Tamm j. t.).

Viru maakonnalinna, Rakvere, muusikalisest elust kõneldes ei saa minna mööda Laulu- ja Muusika Selts „Ööbikust“, mis asutati a. 1877. Nimetatud seltsi kõrvalülesandeks oli veel koondada Rakvere eesti seltskonda, leida võimalusi hariducala edasiviimiseks, olla maakonnalinna isetegevuslike algatuste koonduspunktiks.

„Ööbiku“ laulukoor kooliõpetaja Fr. Bergmann'i juhtimisel oli omal ajal paremaid Eestis. Asutati Virumaal teisi hariduslikke seltsi, mis viisid edasi lauluala, ja selle tulemusena 29. juunil 1892. a. pandi Narvas kohaliku eesti seltsi algatusel toime 500 tegelasega laulupidu, kus üldjuhiks oli helilooja A. Läte.

Rakveres peeti Viru-Jakobi Põllumeeste Seltsi algatusel 22. juunil 1903. a. seltsi näituse platsil Viru maakonna laulupidu, kus paremale laulu- ja pasunakoorile figureeris auhinnana — 50 rubla. Laulukoores juhatasid: J. Mül-

Ülesvõte Virumaa möödunud laulupeo rongikäigust.

lerbeck, Ed. Saukas, H. Krikmann, ühendatud pasunakoori A. Krikmann. 1904. a. oli kavatsusel suurem üle-maakondliku ulatusega laulupäev, kuid selleks ei annud valitsus luba, samuti nagu Rakvere Eesti Haridusseltsilegi (1911. a.), milline asutati pääle „ööbiku“ tegevuse lõpetamist (võimude survel).

23. ja 24. juunil 1912 peeti Narvas esimene „Eesti asunduste laulupidu“, tegelasi — 5000; $\frac{1}{5}$ asundustest, teised Virumaalt ja mujalt Eestist. Korraldajaks olid Narva Eesti Selts ja Peterburgi tegelased, üldjuhid — H. Siimer, P. Peerna, M. Frisch ja C. Kreek.

Rakvere Eesti Haridusseltsi poolt asutatud laulukoori juhi kohale asus 1911. a. alates kohaliku õpetaja E. Rosenberg (praegune E. Raatma), kes sellest ajast pääle kuni tänini on olnud Virumaa lauljaskonna-muusikarahva organiseerijaks-hingeks ning püsiva tööga kujundanud Rakvere Rahvamaja ja Haridusseltsi segakoori (end. E. Haridusseltsi sgk.) parimaks Virumaal ja tõstnud esimeste hulka Eestis.

Koor on esinenud pea kõigis Virumaa suuremates keskustes avalike kontsertidega, on elava eeskujuna suutnud virgutada Viru maakonnas tegutsevaid laulukooresüsteematailisele tööle, annud ühtlasi aga ka hoogu uute kooride tekkimisele ja nende töö süvendamisele.

Vabal Eesti pinnal 1934. a. peeti esimene maakondliku ulatusega laulupidu 22., 23. ja 24. juunil Narvas, mil-

lest võttis osa 6149 tegelast, neist 3509 Virumaalt. Pidu peeti „Jaanilinna“ J. Simmi ja E. Knude üldjuhtimisel.

V Viru maakonna laulupidu peeti E. Raatma eestvõttel asutatud E. Lauljate Liidu Virumaa Osak. korraldusel 3. juulil 1927. a. Rakveres „Rahvaaias“. Seda võib tegelikult nimetada ka esimeseks organiseeritud lauljaspere ürituseks Virumaal. Osavõtjaid laulukoores oli 71, pasunakoores 17; tegelasi 2493. Neist Virumaa koores 79, mujalt 9 koori. Üldjuhid: E. Raatma, A. Kasemets ja E. Knude.

VI Virumaa laulupidu Narva-Joaorus 28. juunil 1931. a. tõi kokku 2000-päälise lauljaskonna. Uudusena kasutati avalaulu puhul koori orkestriga. Juhatasid J. Aavik, E. Raatma ja E. Knude.

Pääle eelmainitud maakondlike laulupidude on peetud Virumaal veel terve rida laulupäevi. Nii Rakveres E. Raatma taktikepi all 1914., 1920., 1921., 1930. a. jne., Narva-Jõesuus 1922. a., Alutaguse laulupäev 1622 tegelasega J. Simmi ja E. Knude juhtimisel; 1923. a. „Viru-Ingeri laulupidu“ Narva-Jõesuus T. Vettiku juhtimisel 1203 lauljaga; Väike-Maarjas, kus töötanud palju ilmapaistvaid haridusele juhte ja kultuuri-tegelasi (Jakob Tamm, P. Jakobson, J. Liiv j. t.) 1910. a. 22 laulukoori 300 tegelasega, üldjuht S. Lindpere; 1911. a. suurem kirikukooride vaimulik kontsert prof. A. Topman'i juhatusel, 1913. a. seltsimaja avakontsert, 1932. a. suurem laulup. jne., — juhatanud T. Vettiik, E. Raatma, E. Mesiänen, J. Peebu.

Siis veel laulupäevad: Iisakus, Viru-Nigulas, Kadriinas ja mujal keskustes. Ei saa minna mööda ka noorte laulupidudest, mida Virumaa Lastek. Ühingu ja teiste kohalike organisatsioonide poolt on korraldatud pea igal aastal. Varem olid need ülevirumaalised, viimaseil aastail piirduvad aga Rakvere linna ja selle lähema ümbrusega. Üldjuhtidena — hr. E. Raatma, hr. E. Mesiäinen (end. Rakvere seminari lauluõpetaja) ja teisi kohalikke koorijuhte.

Viru maakonna teine linn — Narva — on annud meile üldise tunnustuse osaliseks saanud muusikamehi, nagu R. Kull, A. Vedro, K. Ots ja teised. Ka praegugi ei jää Narva maha teistest linnadest. Nii on Narvas isegi era-muusikakool, kus õpetatakse teooriat, klaverit, puhkpille j. m. Koorijuhtidest on tänuväärt tööd teinud hr. K. Maasik, olles Narva Meeslaulu Seltsi koorijuhiks ja lõinud kaasa ka ülevirumaaliste laulupidude korraldamisel ELL Virumaa osak. abiesimehena.

Tõhusa tööga on Viru viisi veeretanud: P. Veevo Jõhvis, M. Siiak Iisakus, J. Kari Viru-Nigulas ja palju teisi, keda ei jõua loetleda.

Arvuliselt on Virumaa praegu olevate andmete kohaselt segakoore — 125, naiskoore — 12, puhkpillikoore — 65, keelpillikoore — 8, segakoosseisuga orkestreid — 5, meeskoore — 13, neist suuremad Narvas ja Rakveres, viimane hr. J. Paku juhatusel (algas tegevust pärast 6-aastasest soigusolekut 1933. a.) on teinud hääd tööd.

J. VAKS.

Pillikoore üldjuht meeslaulupäeval ning Sakalamaa ja Virumaa laulupidudel.

Virulased, tehes ettevalmistusi eelolevaks laulupeoks, püüavad kõigile peokülastele näidata, mida nad on suutnud teha oma igapäevaste askelduste keskel selleks, et viia edasi meie koorilaulu kultuuri ja puhkpillimuusikat, üldjuhtide E. Raatma ja T. Vettiku (kes ise ka põline virumaalane), E. Aava ja J. Vaks meisterlike taktilöökidega.

Ühtlasi tahaksime loota, et organiseeruvad kõik maakonnas olevad koorid eranditult E. L. Liidu lipu alla, teadmises, et mida paremini on liitunud meie rahvas laulus, seda võimsamalt näitab ta end ka tegudes, täites oma püha kohustust meie kodumaa vastu, mida oleme sooja südamega laulnud vabaks —, rahvusiikule tõusule.

Enn Saluveer.

Sakalamaa VII laulupidu

14. juuni oli tõeline pidupäev kogu Sakalamaa rahvale, sest peeti ju Viljandis seitsmendat maakondlikku laulupidu.

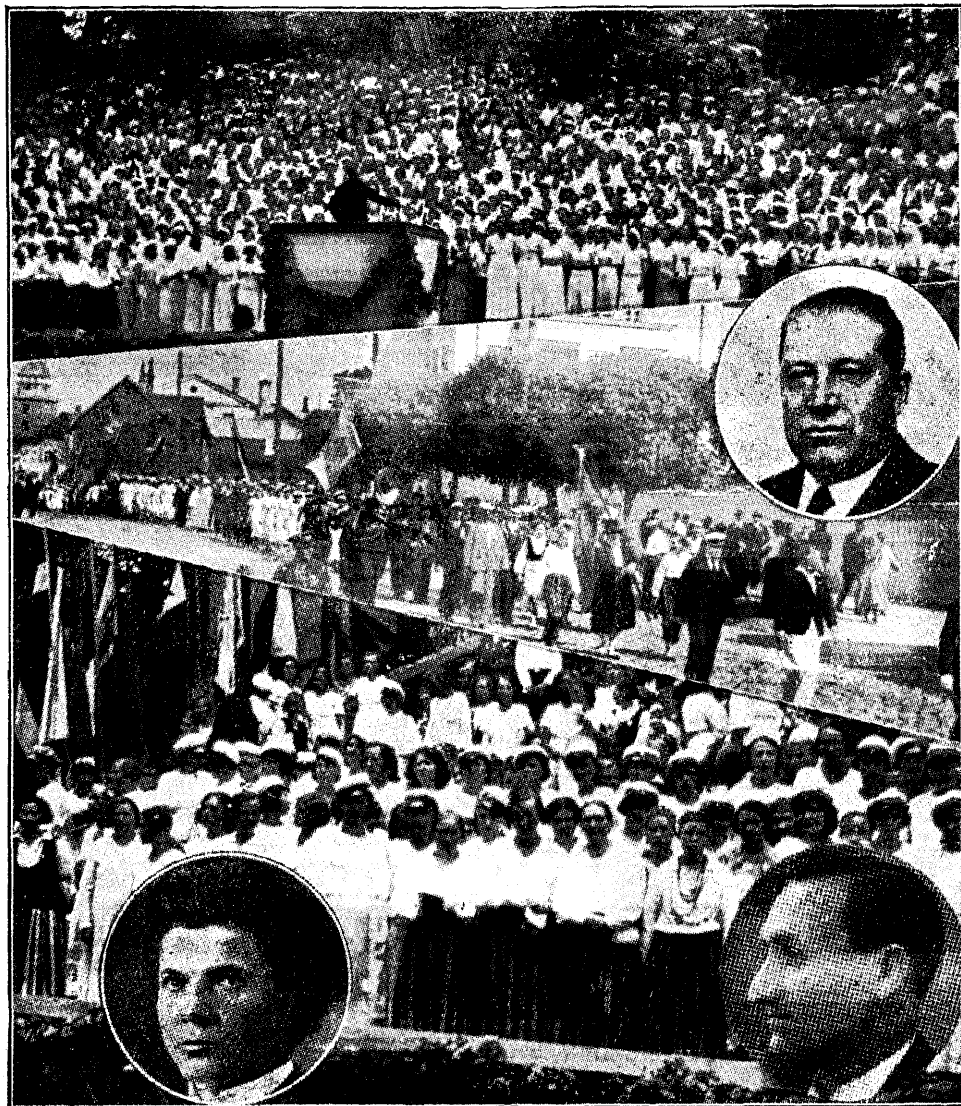
Laulupeole andis üles täpselt 100 koori, tegelaste üldarvuga üle 3000, neist Sakalamaalt 41 koori ja väljastpoolt 59. Segakoore 78, meeskoore 10, puhkpillikoore 11 ja 1 küllaliskoor Lätist. Ilumata jäi 13 koori, nii et tegelikult võttis laulupeost osa 87 koori üle 2500 tegelasega.

Laulupeo eeltöödega alustati juba möödunud aastal. Korraldajaks oli jällegi Eesti Lauljate Liidu Viljandimaa osakond, nagu eelmisegi laulupeo korral. Laulupeo kava koostati ühiselt Virumaa VII laulupeo kavaga, ilmus ka ühine noodiraamat. Laulupeo korraldava toimkonna esimeheks valiti Viljandi aj. maavalitsuse esimees H. Lauri, kuna laulupeo üldkorraldaja oli „Sakala” toimetaja H. L. a n d.

Lauluväljakuks valiti madal org ajaloolistes Viljandi lossimägedes. Ideaalsemat laulupeo kohta võib endale vaevalt kujutada. See on suurepärase akustikaga vabaõhu kontsertsaal, kus seinteks on loomulik maapinna tõus ja katuseks põliste puude kroonid.

Lauljad ja mängijad saabusid kohale juba laulupeo eelõhtuks, et eelproovidel üldjuhtidelt saada viimaseid näpunäiteid esinemiseks. Eelproove korraldati ka pühapäeva hommikul.

Täpselt kell 3 p. l. hakkas lauljate rongikäik liikuma maagümnaasiumi pargist läbi linna lauluväljakule. Rongikäigu esikandis Tarvastu mulk kahe näitsiku saatel E. Lauljate Liidu lippu. Ilm laulupeoks oli kõigiti soodus, haruldaset soe ja päikeseküllane, mis meelitas kokku arvurikka piduliste hulga. Laulupeol viibis üle 10.000

Pilte Sakalamaa VII. laulupeolt: ülal ja all koorid laval; keskel rongikäik E. L. L. lipuga; üldjuhid — all vasakul J. Simm, paremal J. Saar, keskel paremal J. Vaks.

külalise, rohkem kui ühelgi varemalt laulupeol.

Kell 4 p. l. saabus meeskoori liikmeist moodustatud spaleeride vahelt kohale härra Riigivanema esindaja, saadetuna kohaltkest avaliku elu tegelestest.

Pääle koraali: „Jehoova, Sulle tahan laulda“, ütles laulupeo avasõna korraldava toimikonna esimees H. Lauri, mille järele haridusminister kol. Jaakson avas laulupeo, tuues tervitusi härra Riigivanemalt

ja Vabariigi valitsuselt. Pääle väga lühikesee avatseremoonia algas ühendat. sega-kooride kontsert. Juhatasid vaheldumisi Juhan Simm ja Joosep Saar. Juhatajapulti kerkis juba hõbedaga läbipõimitud Juhan Simmi pää, taktikepp tõusis ja kindlalt kõlas bassidelt „Valvur, kas ju möödas öö?“ Selle vanameister Tüürnpulauluga algaski laulupidu. See laul oli ühtlasi raskemaid kavas, kuid koor esines korrektelt. Üksikute häälte täpne sisseastu-

mine, punkteeritud nootide korralik välja-pidamine, pausid sabadeta — see tõendab, et meie lauljaskonna laulukultuuriline ta-se on tunduvalt tõusnud.

Järgnesid T. Vettiku „Su Põhjamaa päi-kese kullast”, J. Aaviku „Käo teretamine”, E. Aava „Hommik” ja J. Aaviku „Noorte laul”. Kõik need laulud olid väga tänuli-kud lauljale, kuid sama tänulikud ka kuu-lajale.

Külalisena viibis laulupeol Lätist Võnnu meeskoor, kelle esindaja tulistele tervitus-õnnadele järgnes dirigent Schmidt'i juha-tusel neli lätikeelset laulu ja siis veel eesti keeles R. Tobias'e „Varas”. Lätlaste puh-takõlaline ja dünaamiliselt viimistletud laul kutsus esile suure vaimustusetormi.

Ühendatud meeskoorid J. Simmi juhata-sel esitasid seitse laulu. Kõige päält F. Saebelmann'i „Kaunimad laulud”, siis J. Simmi „Mulgimaale”, mis on kujunenud mulkide poolametlikuks hümniks ja mille kordamist nüüd ka mulgid nõudsid endast-mõistetavalt. Edasi järgnesid V. Kapi „Uue-ilma vasarad”, E. Võrgu „Mehed”, H. Kän-nu „Vooga ilu”, Tamverk'i „Meri” ja lõpu-lauluna juba traditsioonide kohaselt „Ha-kame, mehed, minema”. Pooled neist lau-ludest korrati ja endastmõistetavalt tuli ka lõpulaulu korrata, enne kui lubati mehi hakata minema.

Ühendatud pasunakoorede ettekanded Ju-lius Vaksa juhatusel näitasid, et ka see ala meie laulupidude kavas hakkab muutuma enam kontsertosaks, kuna varem see vägisi laulupidudel kippus muutuma vaid kuula-jate meelelahutuseks. Mängijad tulid oma ülesandega toime, kuigi üldiselt ollak-se liig tugevasti kinni noodi küljes, ei saa aega juhatajat jälgida. J. Tamverk'i ava-mäng „Taavet ja Koljat” kõlas võimsalt; edasi järgnesid J. Aaviku „Oh seda ilu ja õnne” ning M. Lüdigi „Scherzo”, neist enam mõjule pääses viimane. M. Lüdigi „Jaaniöö” ei pakkunud seda värvirikkust, mida omab sümfooniaorkestriga; lõpuks esitati veel J. Niksman'i marss „Eesti hu-saar”.

Kontserdi lõpuosas laulsid veel kord se-gakoorigid. Kanti ette A. Lätte „Palve”, M. Lüdigi „Põlismetsa järv”, mida autori ju-hatusel korrati, M. Härma „Mida nopid, neiukene”, M. Saare „Kevadumistus”, R. Pätsu „Pulmalaul” ja K. Törnpu „Priiuse hommikul”. Kõik need laulud tulid korda-misele. Väljaspool kava lauldi M. Härma „Veel kaitse, kange Kalev...” ja lõpuks veel kord T. Vettiku „Su Põhjamaa päikese kullast”.

Laulupeo puhul korraldati laulupäeva õh-tul „Koidu” saalis kontsertõhtu, kus esine-sid Petseri Peetri koguduse kirikukoor A.

J. SAAR.

Üldjuht Sakalamaa VII. laulupeol.

Hirvesoo juhatusel ja Pärnu „Endla” Muu-sika Osakonna segakoor P. Laja juhatusel. Solistina astus üles A. Jonasse (viul).

Pühapäeval Pauluse kiriku jumalatee-nistusel laulis Vändra hariduseltsi sega-koor M. Lüdigi juhatusel ja Viljandi „Koi-du” segakoor A. Punga juhatusel.

Jaani kirikus korraldati kontsert-juma-lateenistus, kus laulis Põltsamaa meeskoor V. Alari juhatusel, esines orelkunstnik P. Laja Pärnust ning kohalikud solistid A. Härm (cello) ja J. Kuman (bariton).

Kõik laulupeo kontserdid õnnestusid hästi. Kunstiliselt eriti kordaläinuks võib pidada üldkontserdi laululaval, kus ei juh-tunud ühtegi nimetatavat väärastust. Lau-lupeo ettevalmistamiseks oli tehtud palju tööd ja võib uskuda, et sellelt õnnestunult laulupeolt nii lauljad, mängijad, kooriju-hid, kui ka üldjuhid viisid kaasa vaimus-tust ja uut tööindu.

P. Valgemäe.

K. TÖRNPU.

Autor laulupidude kavas.

Uuemat muusikakirjandust

H. Tampere „Eesti rahvaviiside antoloogia I“.

Eesti Akadeemilise Helikunstnike Seltsi väljaannete sarjas ilmus käesoleva aasta alul müügile Herbert Tampere toimetatud „Eesti rahvaviiside antoloogia I“. Kuna vastavad aineala senini on käsitletud õige vähesel määral, siis raamatu ilmumine iseendast juba tingib tähelepanu.

Nagu päälkirjast ja saatesõnast selgub, kavatsetakse kirjutada tervet antoloogiate seeriat, millistes tegeletakse eesti rahvamuusika küsimustega. Esimese vihu sisuks on: Lõuna-Eesti dialekti lääne- ja kesk-alade vanad rahvalaulud. Saatesõnas üteldakse, et raamat peaks pakkuma ainet rahvakultuuri harrastajale, heliloojale kui ka folkloristlike teadustega tegelejaile.

Teos sisaldabki üsna rohkesti materjale. Selles antakse ülevaadet eesti rahvalauludest ja -viisidest, käsitletakse laulukultuuri tänapäeva ning geograafilist liigendust, räägitakse laulikuist ja laulude ettekandmisest ning puudutatakse rahvalaulude muusikalist struktuuri. Edasi tuuakse sisu järgi rühmitatult 138 viisi tekstidega.

Kui asetada otsekohene küsimus, millise sihiga on koostatud käesolev antoloogia, siis osutub vastuse leidmine kaunis raskeks.

Esijoones võiksime arvata, et see on valimik vanu eesti rahvaviise saatesõnas märgitud piirkonnast. Aga tegelikult langeb siin kohaldamisest ära väljendus „vanu eesti rahvaviise“, sest nende hulgas tabame uusi, võõraid ja isikupäraseid. Nii võiksime

kogu nimetada: „Valimik laule Lõuna-Eesti dialekti lääne ja kesk-aladelt.“

Oma raamatus H. Tampere püüab võimalikult rohkesti pakkuda erinevusi, küsimata materjalide autentsusest. Selle mitmekesisuse otsimisega kaobki silmast nõudmine vana ja ehtsa rahvakunsti järgi. Muidugi on antoloogias toodud ka küllalt hääd viisimaterjali, mis annab osalt õigust raamatu ilmumiseks.

Teose algupoolel pakutud artiklite osast väärib aktsepteerimist andmestik, mida leidub neljakümneenda leheküljeni. Viimane artikkel, kus käsitletakse rahvalaulude muusikalist struktuuri, sisaldab ka rea tähendusega märkmeid, kuid osutub uurimusena ühekülgseks ja pinnaliseks. Autor on antoloogias toodud rahvalauludel kaunis kergesti omale lasknud dikteerida vaatlusviisi.

Daktilo-trohheiliste värsside juures H. Tampere annab sõna- ja viisirõhkude kooskõlastamise kolmel teel.

1. Valitseb loomulik sõnarõhk, viisis tekivad taktivahted. See moodus näivat olevat kõige tavalisem nii Mulgi-, Oandi- kui Mõnistemaal — ja tõenäoliselt ka primaarne. Toodud näited ei suuda aga arvamust kinnitada, kuna sääl leidub üsna rohkesti puudulikke tekste ning rikutud viise. Väheusaldatava materjaliga osutub raskeks midagi tõestada. Väited peaksid tugevamini rajanema muusika- ja luuku-esteetilistel alustel. Taktijoone mehaaniline ülekandmine sihhib ainult ebateadlikule ning vägivaldsele ainekäsitlusele. Muidugi võime ju tabada ettekanetes sõnarõhu valitsemist, kuid säärast nähet tuleb võtta kindlate reservatsioonidega: iga ilmuvus ei tarvitse sugugi olla ehtne ja vana.

R. RITSING.

E. VÖRK.

G. ERNESAKS.

Autoreid suviste laulupidude-päevade kavades.

M. LÜDIG.

A. LÄTE.

M. SAAR.

Autoreid tutvustavate laulupidude-päevade kavades.

2. Viis on kivilinenud kindlasse taktimõõtu, sõnad kaotavad oma loomulikud rõhusuhted. H. Tampere jätkab: „Käesolevat moodust tuleb ette Lõuna-Eestis pea ainult Mulgimaal. Viisid on sagedasti laia ulatusega ja suurte hüpetega või jälle trallitused”. Kui lähemalt vaatame märgitud näiteid, siis paistavad silma hääd tekstid — kas terves ulatuses või vähemasti kaaluvas põhiosas. Viiside suhtes pole raamatu autori otsus küllalt erapooletu: peaks suutma vaadata tõe näkku, ning seda ka läbi moonutuste ja liigliha.

3. Sõnarõhk jääb paigale ning takt muutumatuks. Mõlemate poolte sobitamiseks tarvitatakse ligatuure ja ajaüksuste jagamisi. Siin on opereeritud kõige kergemini usutavate võtetega ning näidete-ga. Ometi ulatuvad küsimuses juured palju sügavamale.

H. Tampere toobki O. Looritsa järgi ühe tähelepaneku ja nimelt: laulik ei saanud sõna esimest silpi jätta just päris rõhuta, ent aktsentueeris ka järgnevat silpi, kui see sattus toonirõhu alla. See on juba vihje hoopis erinevale käsituslaadile, kus põimuvad skansioon ja süllaabiline rakendus. Veel samm edasi, ning meie seisame valdkonnas, kus taktimõõt on taganenud mõtelisele pinnale ja sõnarõhk võtab kuuldavuses primaarse koha. Nii siis homomeetrilisel põhjal tekib heteromeetriliselt mõjuv liikumine. See võte katab H. Tamperel toodud mooduse nr. 1., kuid — taktivahetuse-ta. Ega poleks ju kellelgi midagi segamöödulise järjestuse vastu, ent muusika ei lase enda kallal toimida säärase vabadusega. Muidugi pole võimatud ka taktiva-hetuslikud ilmutused; siis aga käivad sel-

lega kaasas eritunnused, nagu vahelelülita-mised, väljajätmised, toonide ümbertõst-mised jm.

H. Tampere on oma raamatusse paigu-tanud hulga viisilisi erinevusi ning sellele materjalile pühindnud anda teoorias tähenduse. Ta õige nähtavale kohale nihutab veel deklamatsioonilise külje, nii et meloodias liikumise suund, ja sellega liikumine ise, on sagedasti olulisem kui saavutatud kindel kõrgus. Kui nii autoriga läheme ühes ning edasi, siis meil varsti polegi enam rahvaviisi.

Helikõrgusest H. Tampere räägib küll antud abstraktsete skaalade puhul. Sää-tal teatava määrani on ka õigus, sest kõi-kumine jääb mõninga piirini mõistetavaks. Kuid muusika siiski tegeleb enam-vähem kindlate kõrgustega. Mõned raamatus too-dud näited osutavad laulja ebatäpsusele või liigvabadusele ja noodistuse küsitavusele. Veerandtoonilise helistiku võib rahulikult jätta kõrvale. Kui teha juttu peensustest, siis tuleks rääkida veelgi täpsemast ja üksikasjalisemast jaotusest. Muidugi teaduse seisukohalt on see väga tänuväärne nähe, et raamatus püütakse märkida helikõrgusi võimaliku lähedusega.

H. Tampere võtab rahvaviisi aluseks kolm põhitetraahordi — pooltooniga ülal, keskel ja all. Need moodustavadki loomu-liku baasi. Ometi kõik näited ei mahu antud raami sisse, kuigi arvestame ka vihjeid helikõrguste muutumisele. Viisid, mis ula-tuvad liikuma kuni oktaviini, sunnivad rää-kima juba tetraahordide liitmise ja jär-jendite kombinatsioonist. Tänuväärsest antoloogias on näidete juures märgitud ette-kande algustoon.

Noodistuses H. Tampere annab mõõdulise jaotuse nii, et paistavad välja värsuread osadega ja suuremad grupeeringud lausetega kaup. Ühtlasi tähistatakse pikendamisi, lühendamisi ja eriti rõhutamisi (viimastest muist omapoolselt). Säärane käsitlus tõstab ülevaatlikkust. Üldiselt autor mõtleb enam luule, deklamatsiooni seisukohalt. Seepärast ta kasutab ka terminit „taktijalg“ (nagu „värsijalg“), mille mõiste jääb pisut uduseks. Kui 43-dal leheküljel üteldakse, et taktijalg koosneb ainult ühest ajaüksusest ja antakse näitena valem $2+1+2$ (viis kaheksandiknooti), siis muusika ei tunne mingit vastavat kombinatsiooni. Niisuguste „taktijalgadega“ aga H. Tampere tahab murda teed rahvaviiside teadusliku käsitlemise alal.

Enne sõnalise osa juure asumist olgu märgitud, et ma seda nimetan tekstiks, eraldamiseks noodistusest, viisist.

H. Tampere raamatu suureks väärtuseks on asjaolu, et sääl tuuakse viiside kõrval kaunis rikkalikult teksti ja kaldumiste puhul näidatakse muudatusi ka noodis. Sõnaline materjal põhijoontes on võrdlemisi üsna hää. Siiski läbiniste puhast rahvaluulet leidub antud numbrites vähe. Sinna on siginenud täitena uusi vigaseid ridu; kohati rikked paistavad olevat tekkinud ehtsates ridades mõningate muudatuste kaudu. Aga vead vahel tekstis juhivad tähelepanu selgitavatelegi asjaoludele. Nii puudused lauludes võivad näidata nende ülekandmist ühest paigast teise, kusjuures uus dialekt ning muutunud koha- ja isikunimed annavad ära liikumise jäljed.

Ehk on üteldud järsku palju, kui avaldada soovi, et antoloogias peaksid tekstid olema puhtamad. Selleks aga tuleb teha teisendite võrdlemisi ja põhjaliku kaalutlusega restaureerimist. Nii ei saaks ka päriselt olla juttu materjalide väljaandmisest nende osalise läbitöötamise juures. Muidugi erandeid võib lubada küllalt selgete küsimuste puhul. Samad põhimõtted jäävad maksma ka viiside kohta.

H. Tampere antoloogia praegusel kujul on aruane ühes piirkonnas toimunud korjamiste üle, kusjuures esitatakse rohkesti erinevusi. Päris teaduslik vana rahvakunsti uurimine käib põhjalikuma meetodi järgi. Aga kõnesolev raamat oma laadis olgu ka tervitatud. Sellega läheb tarvitava kätte uut materjali, mis aitab küsimust selgitada ja populariseerida. Nii oleks teos keskelt läbi täitnud ülesande.

Ed. Visnapuu.

M. Saare „Kaks Prelüüdi“ klaverile.

Saar on tuntud meil päämiselt rahvusliku muusika arendajana nii oma koorilaulude kui ka instrumentaalmuusika toodangus.

Mainitud palad ses suhtes Saare loomingus on tunduvalt erinevad, ehkki nad üldjoontes meenutavad Saare omapära. Üldlaadilt kalduvad nad nii harmoonilises kui vormilises ülesehituses enam impressionistlikku stiili poole.

Mõlemad prelüüdid arenevad päämiselt ühe motiiviga, mille mitmekesine käsitlus muutub kohati võrdlemisi problemaatiliseks. Harmooniliselt nad on antud küll helistikus, kuid vähe nad sääl püsivad. Juba esimeste taktidega algab kaldumine ja moduleerimine, mis alles lõpuosas muutub rahulikumaks ning toob esile enam helistiku tunnuseid. Sellises stiilis tavaliselt kirjutatakse kas vahelduvate võtmemärkidega või sootuks ilma. Pole mõtet võtmes hoida viit bemolli, kui helind liigub diesidega (esimese keskmine osa). See muudab pildi asjatult kirjuks. Oigustatud on see siis, kui vaatamata mitmesugustele modulatsioonidele siiski võib tunda päähelistlikku, nagu see esineb käesoleval juhul enam teises prelüüdis.

Sisuliselt need miniatüürid on peenekoolised ja sädelevad. Komplitseeritud käsitlusega nad muutuvad küll vähem kättesaadavaks laialisematele hulkaadele, kuid kitsamas ringis peaksid nad leidma enam tähelepanu.

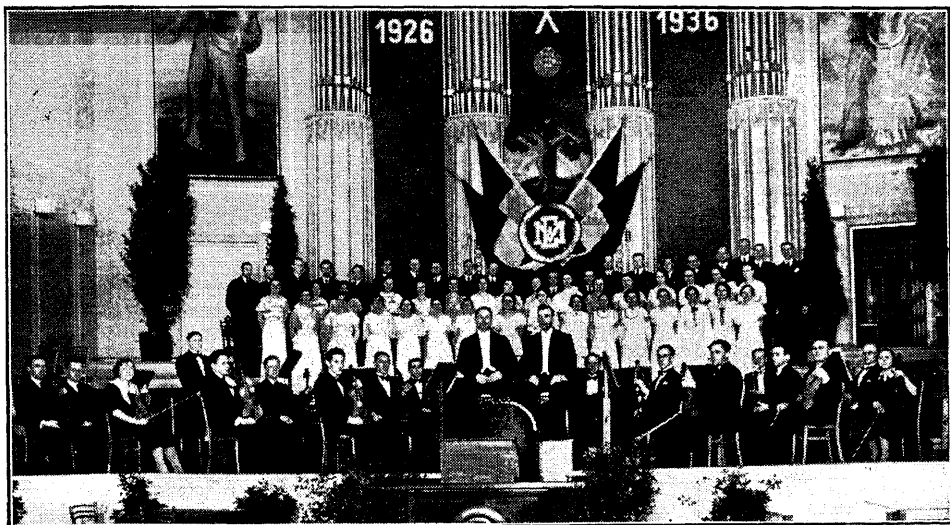
A. Vedro „Eesti rapsoodia nr. 2.“ klaverile.

Nimetatud teos oma üldiseloolelt on võrdlemisi tagasihoidlik ülesehitusega, kuid kirjutatud klaveripäraselt. Klaver on instrument, mis armastab selgust. Liigne kontrapunktiline koormatus muutub sageli väheütlevaks, kuna seda on raske tarvilise selgusega tuua esile. Vedro teine klaverirapsoodia on päämiselt homofooniline, kus vaid harva lisanduvad mõned kerged kontrapunktid, sägedamini motiivilise imitatsiooni näol. Teemade käsitlus on selgejooneline ning otsekohelelt väljenduv. Harmooniliselt Vedro kõneal on olemas teoses piirdub lihtsate akordidega ning modulatsioonid on antud päämiselt üksikute osakeste vahetusel, kusjuures kohati esinevad siin-sääl stiilsed kaldumised.

Üldvormiline läbiviimine on võrdlemisi vaba, nagu ikka rapsoodias. Meloodilise joone arendamisel vormiline külg üksikutes osades mõjub loogiliselt ja otsekohelelt, mis annab tunnustust komponisti häast muusikalisest instinktist.

Nimetatuna „Eesti rapsoodiaks“ kergib küsimus, kui palju temas esineb eestipärast, kas otsekohe motiivide või üldise karakteri näol. Kuna pole andmeid motiivide päritolu suhtes, siis on raske siin võtta seisukohta. Üldjoontes tundub teoses leidvatel teemadel enam sugulust olevat uue-

Elav muusikaharrastus Eesti Maapanga ametnike keskel

*Eesti Maapanga Ametnike Ringi segakoor ja orkester.
Ees seisavad (vasemalt) orkestrijuhht V. Ahlman ja koorijuhht J. Traublum.*

Eesti Maapanga ametnike kultuuriliste huvide rahuldamiseks töötab 1926. a. alates Eesti Maapanga Ametnike Ring, kelle liikmeskonda kuulub vabatahtliku organiseerimise alusel, ametnikond peagu 100%-liselt.

E. M. A. Ringi kultuuriline tegevus on keskendatud järgmistesse harudesse: 1) kirjanduse, 2) spordi, 3) muusika, 4) rahvuskultuuri, 5) kaitseliidu, 6) majapidamise ja käsitöö, foto ja seltskondlilke mängude haru.

Kõik need harud töötavad kooskõlas E. M. A. Ringi juhatusega ringi põhikirjas ettenähtud ülesannete taotlemisel.

ma rahvamuusikaga. Üldiseloolumult aga võib seda teost nimetada eestipäraseks, kuigi temas ei esine tunnuseid, mida arvatakse olevat meie rahvamuusika kõige karaktersemaiks omadusiks (päämiselt dooria).

Kuna nim. teos on kirjutatud klaveripäraselt ning kasutab raskuselt keskmisi tehnilisi võtteid, peaks see kättesaadav olema suuremale hulga pianistidele.

Ed. Oja.

Liikmeskonna arvukas koosseis on võimaldanud muusikaharu edukat tegevust, kuna muusikahuviliste liikmete elav osavõtt tõest on aidanud mitmekesistada seda huvitavat ja laialdast ala. Nii tegutseb muusika-haru juures püsivalt 50-liikmeline segakoor, 20-liikmeline kontsertorkester, keelpillide kvartett, 8-liikm. tantsuorkester ja solistid üksikutelt aladelt.

Kõik need rühmitused on esinenud ettekannetega nii panga kui ka ringi poolt korraldatavatel koosviibimistel ja aktustel, millest eriti tuleks nimetada Eesti Maapanga 10. a. juubeliaktust „Estonia“ kontsertsaalis 2. mail s. a., kus segakoor esitas orkestri saatel L. v. Beethoven'i „Jumala vägevuse“, M. Härma „Veel kaitse, kange Kalev“, M. Lüdigi „Koidu“ ja tähendatud sümfooniaorkester L. v. Beethoven'i „Adagio“ op. 13, M. Lüdigi Andante ja Scherzo avamängust „Lembitu“ ning R. Kulli marsi „Kodumaa“ koos segakooriga.

Ettekanded õnnestusid asjaarmastajate kohta väga hästi, näidates kunstiküpset viimistlust, mida märkis ära ka ajakirjandus.

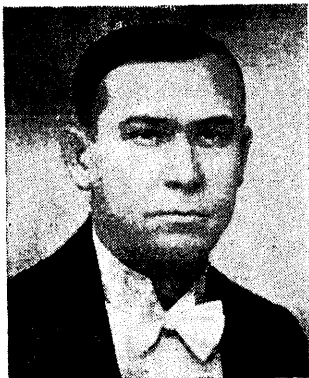
Muusikalavastusi, kontserte, loenguid

Tallinn.

„Estonias” hooaja lõpp vastu kevadet pole ooperilavastuste poolest toonud enam midagi uut. Küll aga esines terve rida uusi jõude, tekitades muudatusi koosseisudes.

Leedu Riigiooperi solist A. Dambrauskaites esines „Eugen Oneginis” Tatjana osaga ja täitis vastutusriikka ülesande hästi üldise kordamineku mõttes. Värvikalt kõlav hää, puhas intonatsioon ning muusikalise maitsega sooritatud ettekanne mõjusid sümпааtselt. Ka lavaline külg osa läbiviimisel arenes sobivusega. Eelmainitud operis ongi kõige rohkem esinenud uusi jõude. Tatjanana kuulsime järjekorras L. Adler'it, kes noorema tegelase kohta tuli ülesandega toime küllalt hinnatavalt. Laululiselt ta pidas eduga välja nõudliku katse; ka mängu suhtes võib kinnitada käsitluse kordaminekut. Sama osaga esines veel M. Kalbek. Häälematerjali temal on, kuid rakendumine ei ilmuta just koolilist süvenemist. Tõlgitsus arenes jahedalt ja vähe varjundatult — seda ka miimika mõttes. Olga osa paaril puhul täitis E. Issajev-Maripuu. Ta evib kaunis hää materjali ning oskusi selle kasutamiseks; debüüt pakkus rahuldust. O. Lund oli vahetanud osa, esinedes Filipjevnanaga. Ta andis õnnestunud kuju ja saavutas edu ka laululiselt. See noor jõud

oma talendiga tõmbab endale tähelepanu. P. Härm üldiselt jättis sümпааtse mulje Lenski osas. Tema päämiseks vooruseks oli tõlgitsuslik soojus, mis katab leiduvaid lünki oskuste poole. „Eugen Oneginis” Gremini liihikest osa on laulnud õige mitmed. Sobiva figuuriga ja näaelise läbilöövusega tegelaseks oli J. Villard; samuti jõuliselt esines J. Reintam; J. Maksim ei pääsenud hääteliselt täiesti mõjule. Paari nooremat jõudu võisime jälgida kahes operis. E. Karrisoo esines „Paiatsites” ja „Eugen Oneginis”. Edukamaks temale kujunes esimene, kuna selle nimiosa talle sobib paremini. Aga Lenskigi oli viidud läbi kordaminekuga. E. Karrisoo rikkalik häälematerjal väärib tähelepanu. Nagu võib märgata, laulja ise hoolitseb enam kõrgema registri eest; tuleks siiski kindlustada positsioon ühtlaselt. Esinejal ei puudu ka lavalised kalduvused. Üldise lihvimise tulemusena võib E. Karrisoo kujuneda nähtavaks jõuks. Samades operites astus üles ka H. Sutt, täites Silvio ja Onegini osi. Ta on töötav nii hääteliselt kui lavalise liikumise poolest ning andiski üsna häid momente. „Paiatsites” Neddana esines M. Runge. Tema haruldaselt sooja värvinguga hääll koos õnnestunud oskusliku ja tõlgitsusliku väljendamisega ning selge diktsiooniga pääses edu

V. LEEMETS.

A. VEDRO.

R. PÄTS.

Autoreid suviste laulupidude-päevade kavades.

Käesolevaks suvehooajaks

soovitame oma laialdasele ostjaskonnale moodsaid kleidi-, mantli- ja vooderiideid; suures mustrite valikus trükkriideid; kodumaa parimaid Cotton-sukki, mustrilisi sokke ja laste sukke; elastilist interlokk-trikoo pesu; supel- ja võimlemistrikoosid; pitse ja paelu.

A/s **OSKAR KILGAS**

Vabrik Tallinnas.

**KODUMAA
VABRIKUTE
RIIDEKAUPLUS**

**HERMAN
RÕIVAS**

TALLINN,
ESTONIA PUIEST. 11
KÕNETRAAT 304-80

**MÜÜK SUUREL
JA
VÄIKSEL ARVUL**

Muusikaäri

K. Leopas

Tallinn, Paldiski mnt. 14-a. Tel. 429-05
(Enne Peterburgis, Nevski pr. 24)
Asutatud 1880. aastal

Piianiinod, harmooniumid müüa.
Piaaniinod, tiibklaverid tüürile anda.
Kõik klaverite parandustarbed.
Grammofonid ja plaadid.
Kõik grammofonitarbed, nagu nöelad, vedrud jne.
Viulid, kitarrid, mandoliinid, mandoolad, balalaikad, domrad, ja nende osad ning tarbed, nagu keeled, poognad, viulikastid jne.
Jul. Heinr. Zimmermann'i kuulsate puhkpillide esindus.
Suupillid, löõtspillid, metronoomid jne.
Raadioaparaadid, nende osad, raadio-tarbed.
Noodid.

Kõigi muusikariistade parandusi tehakse asjatundlikult, vilunud meistritelt.

Häädest paremad

elektritaskulambi ja raadio
anood-patareid on

„Urania“

Litograafia

J. Männik

valmistab kõiksuguseid
värvilisi trükitöid

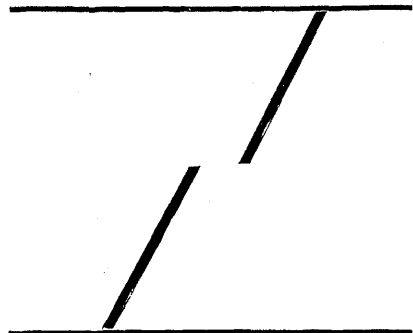
Tallinn, Soo 23. Tel. 436-86

G. Malkov - Panin

Metsaeksportöör

Tallinn, Piiskopi (Duglase) 2

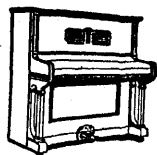
Telef. 465-02

Ostab propse ja
eksport-kuuselatte

Nõudke kõrgeväärtuslikku
K. & C. POPOFF'i teed!

Klaveritööstus

K. SAAR

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

PIANIINOSID,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt
võrdsed välismaa kuulsamate firmade
omadega. Parimaks tõenduseks — ostud
ja soovitusel muusikatundjailt.

HERMES

baby

Uus kaasaskantav
kirjutusmasin

100% Šveitsi pretsisioontöö

Kõrgus 6 sm, kaal ühes teraskohvriga
3,5 kg, vöõlilaius ja tähestik harilikud.
Täiuslikum tehniline saavutus vaata-
mata väikestele kogule. Hind Kr. 150.—

Ainuesindus Eestis:

o/ü **SYSTEMA**

TALLINN, LAI 9

H. KÄND.

R. KULL.

E. TUBIN.

Autoreid svivste laulupidude-päevade kavades.

kalt mõjule. Osa läbiviimine üldiselt äratas tähelepanu.

Varssavi konservatooriumi ooperiansambli etendus V. Bierdiajevi juhatusel kujunes huvitavaks ja õpetlikuks näiteks stuudiumitööst. Lavaline liikumine oli rajatud rütmilisele alusele, mis lõi võimaluse muusikalise ning mängulise poole tihedaks liitmiseks. Teose läbiviimine näitas hääd ettevalmistust; juhataja hoidis maksvusel eeskujulise tasakaalu lava ja orkestri vahel. Võõruskäigul pakutavaks teoseks oli Mozarti „Don Juan“.

Lavalise osa all tuleb märkida veel E. Kapi muusikat Shakespeare'i näidendi „Palju kära ei millestki“ juure. Autor on kirjutanud kümnekond illustreerivat numbrit, millised päämiselt langevad vaheagadele ja juhivad järgnevate piltide meeleollu; tegevusega otsekohelelt püsivad seoses ainult paar üksikosa; laval kantakse ette parodeeriv serenaad. Komponisti ülesande täitmine ei lähe välja just erilistele pretensioonidele, aga ta on toiminud maitsega ning küllaldase tabavusega lihtsate vahendite kaudu. Näidendi sisu kohaselt leidub meeleoludes hispaaniaalikkku. Muusika on loodud klaverikvintetile. Rida numbreid esineb korduvalt.

Neljasteistkümnes sümfooniakontsert käesoleval hooajal toimus V. Bierdiajevi juhatusel. Päänumbri kohal seisis Čaikovski kuues sümfoonia, milline anti edasi varjundatud ja tasakaalustatud koosmängu juures. Orkester kandis ette veel Statkovski avamängu oop. „Maria“ ning J. Galia sümfoonilise pildi „Saladuslikud heled“. A. Klas-Glass esines Chopin'i klaverikontserdiga (f-moll) avaldades puhast

tehnikat; löögijõud osutus väikeseks. Saade orkestrilt oli antud sobivalt.

Tallinna Tööliismuusika Ühingu viimane kontsert käesoleval hooajal oli eeskava pikuselt kaunis koormatud. Orkestriteostest kandvama kohal seisis Beethoven'i esimehe sümfoonia. Teose täitmine N. Goldschmidt'i juhatusel arenes algupolele õnnestunumalt, kuna viimased jaod tekitasid raskusi. Orkester esitas veel teoseid Ippolitov-Ivanovilt, Wagner'ilt ja Galia'lt ning sooritas saateid. P. Presnikovi juhatusel ühingu segakoor laulis rea palasid eesti autoritelt, näidates arenemist sisulises ilmes ja tõsist püüdlikkust ettevalmistuses. Solistina C. Rosin esines A. Lemba klaverikontserdiga (nr. 1) kaunis hoolsasti läbitöötatud kujul ning O. Tallmeister laulis paar numbrit rahuldust pakkuvalt.

Tallinna Eesti Kammermuusika Seltsi kontserdil keelpillide orkester A. Udriku juhatusel esitas Telemanni, J. Jürgensoni, Griegi ja Sibelius'e töid. Tulemused üldiselt olid võrdlemisi hääd; viimasena mainitud autori süit „Armastaja“ tundus natuke raskena. Telemanni kontserdi täitmisel toimis solistina R. Romulus Haydni keelpillide kvartetiga esinesid A. Neemre, V. Nahkman, E. Neemre ja A. Rose. Teose kolm esimest jagu arenesid kaunis soodsalt, kuid finaali jäi pisut kannatama. K. Intelman cellosolooga pakkus üsna häid saavutusi; A. Tamm laulis rea palasid, kusjuures ettekanne kujunes vabamaks lõpupolele. Solist saatis edukalt P. Presnikov.

Konservatooriumi ansambliõhtul esinesid õpilased prof. J. Paulseni kvarteti-

klassist ühe kvartetiosaga ja O. Roots i ansambliklassist jagudega kuuest klaveritriost. O. Roots töötab konservatooriumis õppejõuna möödunud sügisest alates ning võis esitada häred tulemusi. Palade ettekandmine arenes kujukalt; kasvandikud täitsid oma ülesande arusaamisega.

Tallinna Meestelaulu Seltsi koor G. Ernesaksa juhatusel oli oma kevadkontserdiks peagu terves koosseisus toonud välja uue kava, mille ettevalmistus nõudis esindajatelt küllalt rohkesti tööd. Algupeole lauldi kuus pala läti autoritelt. Pääle vähese osa see valimik mõjus natuke kahvatult. Rohkem elavust tekitasid eesti laulud. Nende hulgas leidsid mõned uued tööd ja rida õnnestunud säadeid meeskoorile. Kontserdi väljendusliku külje suhtes võib ju jääda soove, kuid avaldused siiski näitasid elulist liikumist tegevuses. Solistidena esinesid O. Roots ja H. Anton; kumbki täitis oma ülesande meeldival kujul. Saated O. Roots sooritas väga hääd sobivusega.

Rooma-katoliku kirikus korraldatud kontserdist võtsid ettekannetega osa T. Rei, R. Palm, P. Presnikov, K. Shypris, täiendatud kirikukoor (16 lauljat) ja Riigi Ringhäälingu orkester. Juhatasid K. Shypris ning J. Galia; viimase helitööd võtsid oma alla üsna suure osa eeskavast. Saavutusi võib nimetada kordalainuks, eriti tuleb nimetada koori tööd.

Leedu Kaitseliidu koor andis Tallinnas kontserdi prof. N. Martinonise juhatusel 90-liikmelises koosseisus (kuuldavasti erilisel täiendatud kujul). Häälerühmade arvuline vahe oli vajalises tasakaalus; mehed suutsid anda rohkem kõlavust. Vibreerivad hääled tingisid teatava sumeduse. Koor üldiselt esines suutelise üksusena. Juhataja toimis detailidesse tungimise ja lauljad reageerisid tähelepanelikult. Pakutud laulude valimik moodustas läbilõike-kava, milles leidsid esindamist üsna paljud autorid, kusjuures ka oli peetud silmas palade mitmekesisust. Teiste hulgas kanti ette kaks eesti autorite laulu. Segakoori kõrval esines rea numbritega meeskoor. Mõned kooritooted anti solistidega ja klaverisaatega.

Külaaisena andis Tallinnas kontserdi ka rootsi meeskoor „Mercurii-Ordens” B. Arrheniuse juhatusel. Kuigi esineti ainult 35-liikmelises koosseisus, jatkus kooril jõudu tugevakski väljendumiseks. Ettekanne oli viimistletud dünaamiliste varjundite ja rütmilise täpsuse mõttes. Juhataja toimis soliidisusega. Eeskava koosnes keskmise raskusega paladest; nende kõrval leidsid ka kergemaid. Mõned numbrid anti solisti ja klaveri kaastegevusel. Laulud

kõlasid puhtasti. Rootsi kuningliku ooperi baritonilaulja S. Herdenberg, kes esines ühes kooriga, kandis mitmed palad ette veel iseseisvalt. Tüsed materjali juures ta kaldus enam jõulise avalduse poole. Sobivalt saatis klaveril G. Endling.

„Eesti Laulumehed” esimese mai vastuvõtu puhul esinesid E. Aava juhatusel kaheksa numbriga 4 capella. Lauldi 65-liikmelises koosseisus, kusjuures avaldati rütmilist distsipliini ja kõlapuhtust ning ilmekat tõlgitsemist. Solistidena kontserdil esinesid V. Veigart lauludega ja C. Prii viiulipaladega, olles mõlemad edukad. Esimest saatis M. Luha, teist K. Prii.

Omanimelise kammerkontserdi andis harfikunstnik S. Tobias. Ettekandelt õnnestunud soolonumbrite kõrval (L. Spohr, A. Chapuis) seisis kavas rida huvitavaid ansambliteoseid — J. Lauber’ilt, E. Goossens’ilt ja M. Ravel’ilt. Pääle harfi esimesse nendest kuulub veel flööt, teise viiul ja flööt ning 3-dasse keelp. kvartett, klarnet ja flööt. Öhtukaaslastena esinesid H. Laan — 1. viiul, E. Poolakene — 2. viiul, A. Udrik — vioula, R. Intelmann — cello, E. Brauer — flööt ja B. Lukk — klarnet. Üldmulje kontserdist oli hääd.

R. Unkel Leipzigidist esines Tallinnas tehniliselt ja tõlgitsuslikult hästiviimistletud orelikontserdiga. Eeskava koosseisult oli üldiselt huvitav; enamikus kanti ette uuemaid helitöid. Autoritest seisis teostega kohal M. Reger, H. Grabner, F. Nagler, W. Fortner, J. N. David ja eesti komponist A. Kapp kahe koraali eelmänguga, millised kontsertandi poolt esitati meisterlikult.

Samuti silmapaistva oreliõhtu andis P. Presnikov prantsuse heliloomingusse kuuluvast muusikast. Ettekandele tuli E. Gigout’, Ch. M. Widor’i, Ch. Saint-Saëns’i ja C. Franck’i teoseid. Kontsertant oli teinud ettevalmistuse hoolega, nii et tehniline ning sisuline täitmine kujunes hästi õnnestunuks. Kõige enam numbritest sidus tähelepanu Widor’i „Gooti sümfonia”.

Vene rahvalauludega ja romanssidega esines N. Plevitskaja. Ta on ajajooksul tunduvalt kaotanud oma häälest, mistõttu ettekanne ei püsi enam endisel tasemel. Esikohale näitid nihkub miimika ja deklamatsioon. Häälelise puuduse katmiseks on siginenud juure võtteid, mis ei tule just kasuks kunstilisele tasapinnale. Saatjana toimis sobivalt F. Nikolai.

J. Strauss juhatas oma kuulsa nimekaimu teoseid. See kergesisulise muusika õhtu vähese ettevalmistuse ja mitte just tähelepanudava juhtimise juures ei tõusnud märgitava kunstilise edumi.

Arvukalt toimunud õpilaskontsertide hulgas eraldi tuleb märkida konservatoo-

riumi lõpetajate kontserti. Direktor prof. J. Aaviku sissejuhatavale avasõnale ja inspektor J. Vaks a ülevaatele järgnesid ettekanded; 29 lõpetajast astusid üles 14. Tänavu eriti silmapaistvaid jõude ei leidunud, siiski aga terve rida küllalt häid, kes suudavad täita lootusi. Üldiselt kontserdil esitatud numbrid olid valmistatud ette hoolikalt.

Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts korraldas kaks loengut. Prof. J. Aavik rääkis muljetest rahvusvahelise muusikasvatuse kongressilt Prahas. Kongressi kava sisaldas loenguid, demonstratsioone kasvandikega ning kontserte õpilastele. Erilist tähelepanu pööriti kasvatusel koolis ja enne kooliaega. Osavõtjaid oli tulnud väga paljudest riikidest, isegi Ameerikast ning Jaapanist; väljastpoolt Cehhoslovakkia kiiski esines õpilasi demonstratsioonidega. Kongressil puudutati ka kodumuusika tähtsust. Loengule järgnenud läbirääkimistel võeti vastu sooviavaldus, et meil asutataks organisatsioon, kes hoolitseks kodumuusika süvendamise eest. Arutati ka õppekavade küsimust, milline praegu seisab päevakorral ning nõuab lahendamist.

Prof. J. Galia kõneles veerandtooni-muusikast, loetledes selle ala käsitlejaid ning märkides tulemusi loomingus ja instrumentide ehitamises. Referent asus skeptilisele seisukohale veerandtooni-muusika suhtes. Päämine kaal õhtul langes demonstratsioonile heliplaate abil.

Ed. Visnapuu.

Tartu. — Nagu tavaliselt, nii ka käesoleval hooajal aprilli- ja maikuu Tartus kujunesid kontserdivaeseks. Alates 20. aprillist kuni 25. maini leidis aset vaid kuus kontserti ja needki kõik ühel nädalal (20.—26. aprillini).

20. aprillil esines kontserdiga klaverikunstnik Serge Tager, kes pakkus mitmeti huvitavat ja omapärast tõlgitsuses. Tager'i mängulaadis on palju individuaalset suhtumist muusikasse, mis aga siiski säilitab komponisti omapära. Eriti meeldiva mulje jättis Bach'i c-moll „Partita“, mille ettekandes oli sobivat stiilitunnet ning tehnilist selgust. Järgnev Liszt'i h-moll sonaat rahuldab üldjoontes vähem. Teemade kontrastsuse esiletoomine oli hääd, tänu Tager'i vaheldusrikkale temperamendile, kuid üldine arendus läbitõotuses ei suutnud päästa liigselt venitatud teost igavuse tekitamisest.

24. aprillil leidsid aset kontsert Tartu Meeslaulu Seltsi meeskoorilt ning solistide Paul Schubert'i ja Leonid Arro ühis-kontsert.

J. TAMVERK.

Autor laulupidude kavasa.

Schubert-Arro kontserdist oli võimalik jälgida vaid üht osa, kuid otsustades sellegi järgi, võib ütelda, et kontsert jättis kahvatu mulje, kuna mõlemad kontsertandid ei oma nõuetekohast tehnikat ning ka tõlgitsust.

Tartu Meeslaulu Seltsi seekordne kontsert kujunes võrdlemisi tagasihoidlikuks, kuna koorijuht Ed. Tubina haigestumise tõttu dirigendi kohustusi täitis V. Kliimand, kes aga liig vähese ajaga polnud suutnud süveneda pakutava kava muusikalisse sisusse. Kava oli koostatud eelseisval meeslaulupäeval ettenähtud paladest. Kontserdi huvipunktiks kujunes noor (13. a.) andekas klaverikunstnik Heljo Sepp, kes kandis ette Scarlatti „Pastorali“ ja „Capriccio“, Beethoven'i „Rondo“ ning Liszt'i „Rigoletto-parafraasi“. Vaatamata noorusele, Heljo Sepp omab juba suurepäraselt tehnilist ning ka hääd muusikalist tõlgitsust. Kõik nimetatud palad esitati hoogsalt ja kergelt hästiviimistletud ettekandes. Noor kunstnik omab palju temperamenti, mida ta imekspeandavalt hästi oskab ohjeldada ning tarvitada.

Kooridest esinesid veel 19. aprillil Soome üliõpilassegakoor „Eteläsuomalainen Osakunnan Laulajat“, 22. aprillil Salme Kanni naiskoor ja 26. apr. Akadeemiline Meeskoor.

Soome üliõpilassegakoor on arvult võrdlemisi väike (umbes 40), kuid omab osaliselt meeldivat materjali. Ettekandelt juhataja Ossi Elo kas piirdub enam lihtsajoonelise tõlgitsusega, ja kui arvestada asjaolu, et nimetatud koor on vaid ühe üliõpilasorganisatsiooni üritus, siis palju

Autor laulupidude kavas.

E. TAMM.

enam nõuda ei saagi. Kavas oli esitatud peamiselt Soome heiloojate (Klemetti, Maasalo, Sibelius'e, Ranta, Linnala, Kuula j. t.) laule, kuid ei puudunud ka eesti laulud.

Salme Kanni naiskoor on alati pakkunud huvi kui häälekultuuriliselt terviklik üksus. On ju Salme Kanni üks neist vähestest koorijuhtidest meil, kelle isik esindab päälle dirigendi ka veel lauluõpetajat (häälesaadja). Päämiselt oma õpilasist

koosnev kammerkoor on energilise juhiga eeskujulikus kontaktis. Seekord koosseis polnud vajaliselt tasakaalukas, kuna osa lauljaid haigestumise tõttu pidid puuduma. Solistidena astusid üles Helmi Kann ja Lembit Jürgenson, kes esinesid mitmete lauludega.

Akadeemiline Meeskoor on kujunenud üheks paremaks kohapäälseks kooriks. Arvult pole ta küll suur ja ka jõult ei kütüendi võistleva suurte meeskooridega, kuid sellele koor ei pretendeerigi. See on omaette kultuuriline üksus, kelle eesmärgiks on pakkuda tagasihoidlikus raamis hästi viimistletud ja kõlatäiuslikku ettekannet. Seekordse kontserdi juhataja R. Ritsing viis läbi erilise sordilini all, tarvitanes dünaamilist liikumist pianissimost mezzoforteni, millele vaid harva lisandusid mõningad forte-kohad. Juhataja näib erilist rõhku panevat kõlalise külje üksikasjalisele väljatöötusele, mis peab olema ka iga koori esimesi ülesandeid. Solistina esines Eevalt Turgan, tuues ettekandele Eugen Kapi, Fauré ja Ravel'i töid. Turgan'i seekordses esinemises oli palju hoogu ja temperamenti, mis aitas kaasa kõigiti viimistletud kunstiküppe ettekande mõjulepääsule. Eugen Kapi „Meloodia” ja „Eesti tants” on kompositsioonilt õnnestunud palad, meie vastavas literatuuris, eriti viimane. Hästi läbimõeldud ja sobiv oli ka klaverisaade Olav Rootsilt.

Ed. Oja.

Eesti lauljaskond pidas aastakoosolekut

Lauljate Liidu volikogu koosolekule, mis peeti 10. mail s. a. „Estonia” sinises saalis, oli kogunenud kooride esindajaid üle maa saja ümber. Kuna koosoleku päevakorras oli põhikirja muutmine, siis väljakuulutatud algusajaks oleks pidanud kogunema esindajaid 305 organisatsioonist, s. o. pool liikmeskonnast (Liitu kuulub praegu 610 organisatsiooni 16.300 laulja-mängijaga), et koosolek oleks kehtiv. Vastavalt Liidu põhikirjale otsustati koosolek pidada pool tundi hiljem, mil koosolek oli kehtiv kokkutulnud liikmete arvule vaatamata.

Ühel häälel ja vaielusteta võeti vastu Liidu 1935. a. aruanne ja 1936. a. eelarve ühes tegevuskavaga.

Liidu liikmemaksuks otsustati jätta 15 senti igalt tegelaselt aastas ja maksu tasumise tähtsajaks 1. juuni.

Tähtsama küsimusena oli päevakorral Liidu põhikirja muutmine selles osas, mis nägi ette, et Liidu liikmed võivad kanda ette Liidu poolt kirjatatud laule tasuta ning millene nõue on tekitanud rohkesti raskusi normaalse kirjastustegevuse arendamisel. See küsimus, mis olnud päevakorral juba mitmeid aastaid ja tekitanud palju vaielusi, lahenes nüüd üksmeelselt ja rahulikult. Liidu juhatause ja Autorikaitse Ühingu vahel saavutatud kokkuleppe kohaselt tuleks L. Liidu liikmeil tasuta ettekandetasu aastamaksuna: maakooridel Kr. 3.—, linnakoorigel kuni 25 lauljaga maksimum Kr. 5.—, üle 25 lauljaga maksimum Kr. 20.—, puhkpillikoorigel kuni 20 mängijaga Kr. 3.—, üle 20 mängijaga Kr. 5.—. Nende normide maksvuse tagab Autorikaitse Ühingu kümne aasta jooksul. Leiti, et nende normide alusel ettekande-

tasude küsimus võiks laheneda raskusteta, mistõttu otsustatigi kustutada L. Liidu põhikirjast vastav lõige. Peeti soovita-vaks aastamaksude määramisel käia täpsemate liigituste järele.

Eriti suure tähtsuse omab see muudatus nüüd, enne XI üldlaulupidu, kuna nüüd on võimalik paigutada laulupeo kavva ka nende heliloojate töid, kes seisavad leppevahekorras Autorikaitse Ühinguga.

Liidu nõukogu liikmete arvu otsustati suurendada 20-lt 24-le. Valiti tagasi ametivanuse tõttu väljalangenud liikmed: E. Aav, E. Martinson, N. Metslov, J. Reintalu ja M. Ruubel ning uutena valiti juure K. Leinus, R. Ritsing ja J. Sutt. Volituste äralangemisel nõukogust välja jäänud kahe liikme asemel tulid asemele kandidaadid P. Presnikov ja A. Karindi. Nõukogu kandidaatideks jäid M. Braun ja P. Lipri.

Revisjoni komisjoni valiti tagasi T. Teder, E. Kokker ja A. Blaubrik, kandidaatideks J. Uustalu, M. Püss ja A. Lesk.

Läbirääkimistel puudutati läheneva XI üldlaulupeo küsimusi, soovitati L. Liidu juhatusel pöörduda valitsuse poole palvega, et lauljate vedu laulupidudele toimuks sama hinnaalandusega, nagu publiku vedu huvirongidega; algatati mõte püstitada vanadele rahvalaulikutele mälestusmärk; soovitati võtta tarvitusele ühine formaat nootidel.

Üksmeelne ja töörohke koosolek lõppes hünni laulmisega.

Vahepeäl esitas „Raudami“ segakoor härra K. Leinuse juhatusel uumaid koorilaule, mida koosolijad võtsid vastu elava heakskiitmisega.

Helitööde võistlusi

Klaveri- ja viiuliteoste võistlus.

Eesti algupärase klaveri- ja viiulimuu-sika literatuuri rikastamiseks ning heh-loojate ergutamiseks vastavate alade vil-jeldamisel korraldab Eesti Akadeemiline Helikunstnike Selts võistluse lähema kestusega kontsertpalade saamiseks all-järgnevatil tingimustel:

1. Võistlusele võib saata heliteoseid

a) klaverile,

b) viiulile klaveri saatel,

vormilt helilooja vaba valiku järele, kus-juures päle sobivuse kontsertettekandeks nende palade ettekande kestus ei tohi üle-tada 6—7 minuti.

2. Helitöed tulevad saata E. Akad. Helik. Seltsi juhatuse nimele (adr. E. V.

P. ARDNA.

Autor laulupidude kavas.

Päale volikogu koosolekut astus kokku nõukogu. Otsustati koopteerida tagasi ametivanuse tõttu väljalangenud liige K. Jürgenson. Uus juhatus otsustati moodustada kümneliikmeline, kuhu valiti: prof. J. Aavik, K. Jürgenson, A. Oinas, M. Ruubel, E. Ruber, V. Nerep, G. Ernesaks, A. Karindi, N. Metslov ja E. Aav. Kandi-daatideks jäid P. Presnikov, M. Braun ja J. Reintalu.

Hiljem juhatus jagas ametid omavahel järgmiselt: esimees — prof. J. Aavik, abi-esimehed K. Jürgenson ja A. Oinas, sekre-tärid N. Metslov ja G. Ernesaks, laeka-hoidjad M. Ruubel ja E. Ruber, ametita juhatusliikmed V. Nerep, A. Karindi ja E. Aav.

Tallinna Konservatoorium) märgusõna all „Kontsertpalade võistlus 1936“, alates 1. sept. s. a. kuni hiljemalt 1. detsembrini 1936, kusjuures heliteos olgu märgitud varjunimega, kuna autori õige nimi ja aadress olgu sama varjunimega märgitud kinnises ümbrikus.

3. Võistlusest osavõtvad heliteosed pea-vad olema kirjutatud selgelt tindiga ja ei tohi olla kirjutatud autori enda käekir-jaga.

4. Hindamisele tulevad ainult need he-liteosed, mis kuni võistluse tähtpäevani pole trükitud, avalikult kantud ette ega mujal olnud esitatud.

5. Hindamiseks kutsub E. A. H. S. ju-natus kokku asjatundjast žürii, kelle liik-med ei või võtta osa võistlusest.

6. Zürii hindamine toimub järgmiste kunstiliste nõuete alusel:

- a) Muusikaline ilu. Väärtuslik sisu.
- b) Eesti rahvusliku elemendi väljendus eesti muusikalist loomingu iseloomustaval, ka väljaspool esindaval viisil.
- d) Leidlikkuse originaalsus (meloodiliselt ja harmooniliselt) ning seejuures loomulikkus.
- e) Kompositsioonitehniline viimistlus. Korrektnete faktuur. Instrumentide erilaadi arvestamine (klaveripärasus, viiulipärasus).

7. Auhindade kogusumma on Kr. 750.—.

8. Auhindamisele kuuluvad kõik need võistlusest osavõtnud teosed, mille hindepunktide arv ületab punktide arvu keskmise, eraldi klaveri- ja viiulipalade alal.

9. Auhindade kogusumma jagatakse proportsionaalselt auhinnatavate teoste arvule, kummalgi alal kaheks erisummaks, mis omakorda jaotatakse proportsionaalselt samade heliteoste (v. p. 8) hindepunktide arvule.

10. Zürii otsus kuulub E. A. H. S. juhatusse kinnitamisele, mille järele toimub varjunimega varustatud ümbrike avamine. Auhinnatud autorite nimed ja heliteosed tehakse ajakirjanduses avalikult teatavaks.

11. Auhinnatud teoste võistlusele saadatud käsikirjad jäävad E. A. H. S. omanduks. E. A. H. Seltsile jääb eesõigus auhinnatud heliteoste avalikuks esiettekandeks.

12. Kõik autoriõigused ühes ettekandevõigusega jäävad autori päralt.

13. Auhinnatud heliteoste autoril ja selle kirjastajal on õigus heliteose trükkimisel lisada sellele märkus, et teos on kroonitud E. Ak. Helik. Seltsi auhinnaga.

14. Auhind antakse autorile või tema pärijaile välja E. A. H. S. juhatuselt poolt 2 kuu jooksul pääle auhindamise otsuse avaldamist. Selle summa väljavõtmata jätmise puhul autori või tema sääduslike pärijate poolt arvatakse see E. A. H. S. muusikalise fondi juure.

15. Kõik ülejäänud võistlusele esitatud heliteoste käsikirjad ühes nende juure kuuluvate autoriümbrikuga hävitatakse, kui neid pole viidud ära autorite poolt 4 kuu jooksul pärast hindamise lõpuotsuse avaliku teatamist.

16. Võistlusest võivad võtta osa ainult Eesti kodanikud.

Rahvalike orkestripalade võistlus.

Eesti algupärase rahvaliku ja ajaviitelise orkestrimuusika literatuuri rikastamiseks, Riigi Ringhääling korraldab algupärase helindite võistluse järgmistel tingimustel:

1. Võistlusele võib saata laiemale kuulajaskonnale kergesti arusaadavaid, muusikaliselt eeskujulikult väljatöötatud, meloodilisi orkestrihelindeid, nagu: avamänge, süite, fantaasiaid, rahvaviiseid ja tuntud eesti laulude ümbertöötusi, tantse, marsse jne., kusjuures helindi ettekande kestus peab olema vähemalt kolm minutit.

2. Hindamisele võetakse vaid need helindid, mis kuni võistluse tähtpäevani ei ole avalikult ette kantud ega trükkis ilmunud.

3. Auhindu on kaheksa, kogusummas kr. ükstuhat (1000); üks auhind kr. kakssada viiskümmend (250.—), üks auhind kr. kaheksada (200.—), üks auhind kr. üks sada viiskümmend (150.—), üks auhind kr. üks sada kaheksakümmend viis (125.—), üks auhind kr. üks sada (100.—), üks auhind kr. seitsekümmend viis (75.—) ja kaks auhinda à kr. viiskümmend (50.—), milledest antakse välja nii mitu, kui mitu helindit hindamiskomisjoni poolt tunnustatakse auhinna vääriliseks.

4. Helindid tulevad saata Riigi ringhäälingu büroosse (Tallinn, „Estonia“ teatrimaja) märgusõna all „Algupärase helindite võistlus“ hiljemalt 1. novembriks 1936. a. Iga helind olgu tähistatud ainult autori varjunimega, kuna autori õige nimi ja aadress olgu sama varjunimega tähendatud ümbrikus.

5. Igast helindist tuleb esitada Riigi Ringhäälingule partituur sümfooniit-koosseisule (1 flööt vaheldumisi pikklooflöödiga, 1 oboe vaheldumisi inglissarvega, kaks klarnetit, 1 fagott, 2 metsasarve, 2 trompetit, 1 tromboon (bass), löökriistad, klaver, harf, 4 — I viiulit, 2 — II viiulit, 2 — vioolat, 2 cellot ja 1 kontrabass), mis ei tohi olla kirjutatud autori oma käega. Auhinnastatud helindite orkestrihääle väljakirjutamist toimetab Riigi Ringhääling oma kulul.

6. Hindamiskomisjoni määrab Riigi Ringhääling juhatus. Hindamiskomisjoni liikmed ei tohi võtta osa võistlusest.

7. Auhinna väljamaksmisega Riigi Ringhääling saab auhinnastatud helindi alatise ettekandmise õiguse.

8. Auhindadele mitte tulnud, kuid hindamiskomisjoni poolt ettekandevääriliseks tunnustatud helindite ettekandmisõiguse saamiseks Riigi Ringhäälingul on võimalus erikokkuleppeks autoriga, kusjuures Riigi Ringhäälingul on õigus avada selliste helindite autoriümbrikke.

*Eesti Akadeemilise Helikunstrike
Seltsi juhatus.*

Riigi Ringhääling.

Mitmesugust

XI üldlaulupeo kava valmimas.

XI üldlaulupidu toimub 1938. a., seega kahe aasta pärast. Et võimaldada kooridel laulupeo kava aegsat õppimist, tahab Lauljate Liit anda laulupeo noodi välja juba eelolevaks sügiseks. Laulupeo kava-toimkond, kuhu kuuluvad: prof. J. Aavik, G. Ernesaks, V. Nerep, R. Päts ja E. Ruher, on oma töö lõpetanud ja esitab lähemal ajal laulupeo kava kinnitamiseks nõukogule. Kava koostamisel on võetud aluseks varemalt nõukogu poolt vastuvõetud põhimõtte, et umbes pooled lauludest olgu kooridele varemalt tuntud, mis hõlbustab kava koostamist kui ka kooridel laulude õppimist.

Märjamaa laulupäev.

Märjamaa laulupäev toimub 21. juunil sega-, laste- ja pasunakooride osavõtul.

Laulupäeva üldjuhtideks on helilooja T. Vettik ja orkestrijuht J. Vaks.

Hiiumaa laulupäev.

23. juunil korraldatakse Kärđlas III ülehiiumaaline laulupäev, millest võtab osa 400 lauljat.

Üldjuhiks on helilooja T. Vettik.

Ühes laulupäevaga pühitsetakse samal päeval ka võidupüha.

Teateid kooridele.

Lauljate Liidu juhatusel poolt on lubatud käesoleval suvel korraldada järgmisi laulupäevi Liidu liikmeil-kooridel:

1. Rápina Haridusseltsil — 1. VI. 36.
2. Iisaku Muusika ja Kirjanduse Seltsil — 14. VI.
3. Lääne-Nigula Põllumeeste Seltsil — 14. VI.
4. Märjamaa Haridusseltsil, ÜENÜ Märjamaa osakonnal ja Haimre Noorerahva Ühingul koos — 21. VI.
5. Hiiumaa laulupäeva toimkonnal — 23. VI.
6. Urvaste Haridusselts „Siiriusel” — 5. VII.
7. Nõo Lauluseltsil — 5. VII.
8. L. Liidu Tartumaa osak. — 5. VII.
9. Petseri kogudusel — 26. VII.
10. Pindi kogudusel.
11. Jakobi Haridusseltsil.
12. Lauljate Liidu Meeskooride Sektsioonil — 28. VI.

Kõigi Liidu liikmete-kooride tähelepanu juhitakse sellele, et Liidu põhikirja § 67-da põhjal on Liidu liikmeil ja sektsioonidesse

kuuluvail kooridel keelatud võtta osa laulupäevadest, mis korraldatakse Liidu juhatusel loata.

Peolaulude ja ühislaulude viiside võistluse tulemused.

Riikliku propaganda talituse poolt korraldatud hümnitaoliste peolaulude võistlusest võttis osa 273 autorit 426 viisiga. Võistluse žüriisse kuulusid: prof. Th. Lemba, dir. H. Laksberg, dir. P. Olak, H. Kompus, haridusõunik Joh. Aavik. Auhindu oli nähtud ette kuus, mille juures kaks esimest auhinda pidid tulema väljaandmisele viiside eest, millised oleksid kohased hümniks. Žürii ei leidnud võistlusest osavõtivate laulude hulgast viimaseid, mistõttu kaks esimest auhinda jäid välja andmata. Järgmised auhinnad otsustati anda välja laulude eest:

3. auhind „Jõudu sulle, vaba Eesti”, autor Valter Johanson Paidest, 4. auhind „Sind armastan, Eesti”, autor V. Reiman Tallinnast, 5. auhind „Lauliku kodu”, autor Juhan Iiling Vihterast, 6. auhind „Me südamed su külge köidet”, autor Teo Tauts Tartust. Pääle mainitute valis propaganda talitus veel välja 30 segakoori ja 8 meeskoori laulu, millised tunnustati kooridele ettekandeks soovitavaks.

E. V. Tallinna Konservatooriumi XII lend.

Käesoleva aasta kevadel lõpetasid E. V. Tallinna Konservatooriumi 29 õpilast, üks kahe ainega. Sellesse, arvult 12-dasse lendu kuuluvad:

prof. A. Kapi kompositsiooniklassist: Helmut Ulmann;

prof. A. Topman'i oreliklassist: Magda Isat, Elsa Kaljumäe, Johannes Kappel, Friedrich-Verner Mühlen, Helmut Ulmann;

prof. Th. Lemba klaveriklassist: Mirjam Schats, Aaron Tamarkin, Velli Tretjakevič.

prof. A. Lemba klaveriklassist: Valentine Aren, Thusnelda Parre, Villem Reiman;

prof. S. Antropov'i klaveriklassist: Sterna Schulkeper;

van. õpet. H. Viitol-Mäevälja klaveriklassist: Fromhold Holm, Irmgard Kraut;

van. õpet. L. Hellat-Lemba lauluklassist: Olga Kuutma, Helmi Oert, Paula Virgas;

van. õpet. A. Arderi lauluklassist: Vitali Garšnek, Berta Tirzitis;

van. õp. H. Einer'i lauluklassist: Aleksander Tamm;

prof. J. Paulsen'i viiuliklassist: August Kielberg, Artur Värk;

van. õpet. A. Pappmeh'i viiuliklassist: Kurt Brinkmann, Herman Jöots, Niina Kuut, Johannes Liit;

õp. M. Prokofjev'i fagotiklassist: Sergei Prohorov;

van. õpet. J. Vaksa trompetiklassist: Jaan Märtin.

„Vanemuise” Muusika Osakonna

üldkoosolekul, mis peeti neil päevil, selgus, et osakonna tegevus möödunud sügisel kannatas koorijuhtide vahetuse tagajärjel. Pärast E. Tubina lahkumist uue koorijuhi leidmine nõudis kauemat aega, kuni avanes võimalus kutsuda koorijuhiks helilooja R. Ritsing.

Tähtsamaks ettevõtteks oli 1935. a. kevadel J. Brahms'i „Requiem” ettekanne Tartu Ülikooli ja Peetri kirikutes E. Tubina juhatusel ja 1936. a. kevadel kontsert-ball „Vanemuises”, pääle nende mitmed esinemised aktustel, kontsert-jumalateenistused Ülikooli ja Võnnu kirikutes ja kontsert 21. mail s. a. Räpinas.

Aruanded, tegevuskava ja eelarve kindnitati üksmeelselt.

Juhatusse valiti: esimeheks Ed. Öuna-puu (endine), juhatuseliikmeteks: H. Kukk (end.), A. Kink ja pr. L. Linnas (uued), koorivanemaks K. Haroff (end.), revisjonikomisjoni liikmeiks pr. O. Tiido ja härrad K. Hablitz ja M. Huik.

Liisa Kann †

5. juunil suri lühikese raske haiguse järelle ärkamisaja tegelane Liisa Kann. Oma mehe, Hans Kanni kõrval ta tegutses väsimatult eestluse kasuks. Ta oli agar annetuste korjaja rahvuslike ettevõtete hääks, õhutas eesti rahvarõivaste

kandmist ning töötas innukalt kaasa laulukoorides. Oma mehega ta käis kontsertmatkadel ja laulupidudel ning toetas teda alati oma osavõtuga. Kadunud jäi leinama arvukas lastepere, keda ta kasvas armastuse ja hoolitsemisega. Teda leinavad ka laiemad hulgad — eriti lauluarmastajad — kui tõsist eestluse mõtte kandjat.

Jüri Koort †

16. mail k. a. suikus surmale Rakvere linnahaiglas 79 aasta vanuses Rakveres elutsev Jüri Koort.

Vaevalt leidub meil terves riigis meest, kes nii kõrges vanuses tegeleb veel lauluga ja päälegi sellise innuga. Nimelt laulis ta kuni surmani kaasa järjekindlalt kahes laulukooris: Rakvere Pauluse koguduse segakooris ja linnast kaheksa kilomeetrit eemal asuvas Sõmeru meeskooris. Mõlemis on ta laulnud koore asutamise ajates, ja nagu kõnesolevate koore juhatajad räägivad, olevat ta viimasest kui harjutusest võtnud osa, isegi siis, kui tundis ennast haiglasena. Sõmurusse läks ta igakord harjutusele jalgsi, vaatamata oma kõrgele vanadusele.

Laulnud on kadunu eluaja jooksul 50 aastat, hakates laulukooris laulma 20-aastase nooremehena. Kaasa tegi kadunu kõik Eestis peetud laulupeod (pääle esimese), millede tõenduseks olid alles tal seni peetud laulupidude märgid. Varemalt mängis kadunu kaasa ka pillikoorides, kuid vanemas põlves loobus, jättes selle ala nooremate hooleks. Vahest oleks kadunu laulnud kaasa suvel peetaval Virumaa laulupeol, kuid saatus tahtis teisiti. Puhka rahus laulukangelane. B. T.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tundi, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10

AUGUST PERMANN

O-ü „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8-15, telef. 453-26.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium
prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS ja J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.

Bölauf, Rita, konsevat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Einer, Helmi, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatri-maja, tel. 460-37.

Genz, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.

Kapp-Rukteschel'i muusikakool, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.

Lamp, Karl, cellokunstnik, tunnid, S. Tartu mnt. 15—5, tel. 313-70.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.

Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 13—7.

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nägusaid

keelpille,

vilespille,

muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F^o AUGUST KRISTAL'i

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.

Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.
(Noodilisaga)

TELLIM. VASTUVÕTT AVAT.

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas Kr. 2.—
Teistele „ 2.25
Välismaale „ 4.50
E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas Kr. 1.—
Teistele „ 1.15
Välismaale „ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

SISUKORD:

Muusika elukutsena; Ed. Oja.
Eesti muusikakultuuri arendamise
põhialused — P. Laja.
Helindite ettekandetasu küsimus.
Meeslaulupäevaks — J. Soots.
IV ülemaalse meeslaulupäeva pu-
huks — J. Simm.
Juubelitähtaegu meeslaulupäeva
puhul — J. Reintalu.
VII Virumaa laulupeo puhuks —
H. Aviksoo.
VII Virumaa laulupidu Rakveres.
Kõla võimsasti, Viru viisi — E.
Saluveer.
Sakalamaa VII laulupidu — P.
Valgemäe.
Uuemad muusikakirjandust — Ed.
Visnapuu ja Ed. Oja.
Elav muusikaharrastus Eesti Maa-
panga ametnike keskel.
Muusikalavastusi, kontserte, loen-
guid.
Eesti lauljaskond pidas aastakoos-
olekut.
Helitööde võistlusi.
Mitmesugust, illustatsioone.

Järgmine „Muusikaleht“ ilmub augusti lõpupoolel.

Muusi kg 1
3 kind 25 senti.

Majanduslikule tõusule rahva omatööstusega !

RAHVA OMATÖÖSTUSE TOOTED:

TOIDU- JA MAITSEAINETETÖÖSTUSE alal - ETK jahud, ETK kohvid, ETK maitseained, ETK veinid j. t. TUBAKATOOTED - ETK paberossid AHTO, LENDUR, sigaretid TURIST, ELIIT, paberossitubakad KOTKAS, ETK nr. 1., piibutubakad SANGAR, PLEVNA, MESI-KÄPP, LLOYD.

METTALLITÖÖSTUSE alal - ETK soonilised naelad, ketid, okastraat, plekknõud, mitmesugused ehitustarbed j.t. KEEMIA TOOTED - ETK kölniveed, hambapulber, kingakreemid OPAAL, ATLAS, seebid, õlid, ETK traat, vankrimääre, tavott, värvid j. t.

Tarvitage ETK tooteid!

ETK tooted on väärttooted!